

Dánszentmiklósi Mosolygó Alma Óvoda és Mini Bölcsőde

2735 Dánszentmiklós, Nyárfa út 1/1.

Telefon / Fax: 53 / 374 – 016

Email: mosolygoalma4@freemail.hu

www.mosolygoalmaovoda.hu

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette:

Dánszentmiklósi Mosolygó Alma Óvoda és Mini Bölcsőde nevelőtestülete
2735 Dánszentmiklós, Nyárfa út.1/1.

Hatályos: 2021. szeptember 01.

TARTALOMJEGYZÉK

1.Bevezető	5. oldal
1.1. Az intézmény adottságai, óvodánk bemutatása.....	5. oldal
1.2. Személyi feltételek	5. oldal
1.3. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei	7. oldal
2.Az óvodai nevelés rendszere, óvodai nevelés célja és alapelvei.....	7. oldal
2.1. Gyermekképünk	11. oldal
2.2. Óvodaképünk.....	12. oldal
3. Az óvodai nevelés célja és feladatai.....	13. oldal
3.1. Az egészséges életmód kialakítása.....	13. oldal
3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	18. oldal
3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21. oldal
4. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	
.....	23. oldal
4.1. Játék.....	24. oldal
4.2. Verselés, mesélés	26. oldal
4.3. Külső világ tevékeny megismerése	28. oldal
4.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	31. oldal
4.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	33. oldal
4.6. Mozgás	36. oldal
4.7. Munka jellegű tevékenység.....	38. oldal
4.8. Tanulás.....	40. oldal
5. Az óvodai élet megszervezése	42. oldal
5.1 Szervezeti és időkeretek az óvodában.....	42. oldal
5.2. Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban.....	44. oldal
6. Fejlesztő tevékenység, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	45. oldal
6.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	45. oldal
6.2. Fejlesztő pedagógiai ellátás- fejlesztőpedagógusi tevékenység.....	48. oldal
6.3. Logopédiai tevékenység	50. oldal
6.4. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése.....	51. oldal

7. Az óvoda kapcsolatai.....	52. oldal
8. Az óvoda speciális szolgáltatásai	58. oldal
9. Gyermekvédelmi program, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget támogató intézkedések.....	58. oldal
10. Az iskolai életmódra való alkalmasság, fejlődés jellemzői óvodáskor végére	62. oldal
11. Legitimációs záradék.....	64. oldal
Melléletek.....	67. oldal
1.sz. melléklet Óvodai ünnepek, rendezvények, hagyományok	67. oldal
2.sz.melléklet Kötelező felszerelés és eszköz jegyzék	68. oldal

AZ INTÉZMÉNY JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény neve: Dánszentmiklósi Mosolygó Alma Óvoda és Mini Bölcsőde

Pontos címe, telefonszáma: 2735 Dánszentmiklós, Nyárfa út 1/1.

Tel.: 06-53-374-016.

Az intézmény fenntartója: Dánszentmiklós Község Önkormányzata

Pontos címe, telefonszáma: 2735 Dánszentmiklós, Dózsa György út 100.

Tel.: 06-53-574-001.

Az Alapító Okirat száma, kelte: Dánszentmiklós,

Az intézmény vezetője, a programot jóváhagyta: Sziklásiné Magyar Mónika

1. Bevezető

Nevelőtestületünk felismerve a társadalmi és demográfiai változásokat, átgondolta mindazokat a feladatokat, amelyek szükségesek a korszerű óvodapedagógia megvalósításához.

Nevelésünkben nagy hangsúlyt kap az integráció, inklúzió, valamint a tehetséggondozás, a hátránycsökkentő szerep. A társadalmi élet változásainak következtében egyre több a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, részképesség lemaradással érkező, sajátos nevelési igényű, halmozottan hátrányos helyzetű és az egészségügyi szokások hiányával érkező kisgyermek.

Óvodánk három főszereplője: a gyermek, az óvodapedagógus és a szülő.

Az óvoda a családi nevelést kiegészíti. Óvodánk nyitott a szülők számára, gyermekeik óvodai életébe szülői értekezletek, fogadó órák, közös programok, nyílt ünnepek alkalmával tekinthetnek be.

Felismertük a partnerközpontú gondolkodás fontosságát, a minőségi munka jelentőségét, megalkottuk az óvodai nevelés kulcsfolyamatainak folyamatszabályozását, melyek elengedhetetlenek a szervezett, magas szintű óvodai működéshez.

Nyitottak vagyunk a partneri elvárások iránt, de szolgáltatásainkat a szakmaiság és a gyermekek mindenek felett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg. Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű, a nevelés távlatait is figyelembevevő óvodai nevelőmunkát végez.

Azt a lehetőséget választottuk, hogy saját Pedagógiai Programot írunk, melyben részletesen kifejtsük konkrét nevelési elképzeléseinket. A Pedagógiai Program elkészítése során figyelembe vettük a törvényi szabályozásokat, szakmai helyzetelemzést, partneri elvárásokat és szakmai – pedagógiai hagyományainkat.

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, és a 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

1.1. Az intézmény adottságai, óvodánk bemutatása

Dánszentmiklós Pest megyei kistélepülés. A lakosság egy része mezőgazdasági és egyéb vállalkozásokban, helyi kereskedelmi, vendéglátó egységekben, az Önkormányzat által fenntartott intézményekben dolgozik. Többen bejárnak a fővárosba, illetve más településekre. Vannak, akik alkalmi és idegymunkából élnek. A családok életkörülményei átlagosak, az életvitel és az anyagi viszonyok tekintetében. Egyre kevesebb család költözik be a településre a fővárosból vagy más városokból. Igen sok a nagycsaládos, a munkanélküli, akik közül elég sokan a segélyekből és a családi pótlékból élnek.

Gyermekeink különféle szociális háttérrel érkeznek, ezzel összefüggésben az évek során nőtt a gyermekvédelmi esetek száma, a gyermekvédelmi munka jelentősége.

Óvodánk évről évre egyre több programhoz csatlakozik és pályázik különböző címekre adottságainkat és lehetőségeinkhez mérten.

Óvodánk a „Zöld Óvoda” címet 2015-ben nyerte el először. Fő célkitűzésünk a környezettudatos magatartás érzelmi megalapozása mellett a természetóvó magatartás kialakítása és a saját környezetükre igényes természet szerető- és tisztelő, környezettudatosan gondolkodó gyermekké válásuk elősegítése. Ennek a megvalósításához az udvarunk

elengedhetetlen helyszín. Továbbra is fontos a nevelőtestület szakmai – módszertani fejlődése, hiszen óvodai nevelésünk megújítását vállaltuk fel akkor is, amikor a „Zöld Óvoda” cím elnyerésére másodszor is sikeresen pályáztunk. Ez a természethez való pozitív viszony kialakítása, az ÖKO látásmód környezettudatos magatartásformák és szokások megszilárdításához vezet.

A 2019-es nevelési évben sikeresen pályáztunk a „**Legszebb konyhakertek**” cím elnyerésére a programban való részvétellel hozzájárulunk a Magyar Nemzet kertkultúrájának gazdagításához hagyományink ápolásához, értékeink továbbörökítéséhez. 2017 -ben csatlakoztunk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület „Madárbarát Óvoda” alprogramja keretében meghirdetett „**Madárbarát Óvodakert**” programhoz, melynek célja a mindennapi madárvédelem lehetőségeinek bemutatása, madárvédelmi eszközök folyamatos készítése, alkalmazása mellett a táplálékot, fészkelő- és búvóhelyet jelentő természetes élőhelyek kialakítása, védelme is. A „**Biztonságos Óvoda**” programhoz 2018-ban csatlakoztunk. A program célja az óvodások biztonságosabb közlekedésre való felkészítésének elősegítése: az óvodák, óvodapedagógusok közlekedésbiztonsági szakmai támogatása. Ehhez szorosan kapcsolódik az **Ovi zsarú program**, amely főként a nagycsoportos korosztály számára kidolgozott. Bűn – és baleset-megelőzési témájú program célja a gyermekek áldozattá válásának megelőzése.

2018-ban óvodánk „**Boldog Óvoda**” lett. A „Boldog Óvoda” programjának fókuszában az áll, hogy hogyan lehet a negatív gondolkodásmódon változtatni és a tanulásban egy optimista hozzáállást kialakítani a gyermekek körében. 2019-2020-as nevelési évtől négy csoportban 7 óvodapedagógus bevonásával történik a Boldogságórák megtartása.

A Boldogságórák tartalmi tervezése Bagdi Bella, Prof. Dr. Bagdy Emőke, Tabajdi Éva által készített kézikönyv alapján történik.

Havonta egy tevékenységet terveznek a pedagógusok a kézikönyv alapján, de a témakörök a mindennapok tevékenységei során folyamatosan előkerülnek, megjelennek.

Hónapokra bontva:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok gyakorlása
4. Jó cselekedetek gyakorlása
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

1.2. Személyi feltételek:

Óvodánk 100 óvodai és 7 bölcsődei férőhellyel rendelkező 5 csoportos intézmény (4 óvodai és 1 bölcsődei csoporttal). Az óvodában a nevelőmunkát 8 szakképzett óvodapedagógus végzi, jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Óvodapedagógusainkkal szemben támasztott elvárásaink:

- legyen igénye a folyamatos korszerűsítésre, az intenzíven kibontakozó továbbfejlesztésre, kísérletezésre és innovációra,
- az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelentsen a gyermekek számára,
- legyen csapatjátékos,
- rendelkezzen jó empátiás készséggel,
- migráns gyermekek nevelése során – szükség szerint – teremtsen lehetőséget egymás kultúrájának megismerésére,
- környezettudatos szemlélettel rendelkezzen.

Az intézmény szakmailag önálló. Óvodapedagógusaink valamennyien felsőfokú végzettséggel rendelkeznek. Óvodapedagógusainkat kreativitás, az új iránti fogékonyság jellemzi, melyet a különböző továbbképzések, tanfolyamok elvégzésének magas száma is igazol.

Három óvodapedagógus pedagógus szakvizsgával rendelkezik. és két óvodapedagógus elvégezte az „Így tedd rá” népi játék néptánc és néphagyomány továbbképzést. Egy óvodapedagógus a „Boldogságóra” képzésen vett részt.

Egy kolléganő elvégezte a Pek-torna mozgásfejlesztő programot, így tudását felhasználja a beilleszkedési, mozgáskoordinációs zavarokkal, tartásproblémákkal küzdő gyermekeink ellátásában is. A nevelőtestület tagjai érzékenyek az újszerű pedagógiai módszerek – projekt, témahét, jó gyakorlatok, valamint a fenntarthatóság pedagógiája iránt elkötelezettek – és az egész életen át tartó tanulási hajlandósággal maguk is példát mutatnak gyermekeinknek és a szülőknek. Egy szakmai munkaközösség működik az óvodában az éves munkatervben meghatározottak szerint.

Sajátos nevelési igényű gyermekeink ellátása megoldott: 1 fő gyógypedagógus-logopédus, 1 fő gyógypedagógus, 1 fő pszichológus – óra adóként –, heti két alkalommal foglalkozik az erre rászoruló gyermekeinkkel. Az óvodapedagógusok munkáját 1 fő pedagógiai asszisztens segíti.

A nevelőmunkában csoportonként egy-egy dajka vesz részt. Mindannyian megfelelő iskolai végzettséggel rendelkeznek. Az óvodapedagógusok és a dajkák kapcsolata jó. Az óvodapedagógus tevékenységének és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Ez az egyik biztosítéka a szakmai felkészültség, a rátermettség mellett annak, hogy gyermekeink fejlődése, nevelése, fejlesztése legyen az elsődleges mindenki számára. Szükség esetén /pl. betegség/ helyettesítő dajkának-dajkáknak is van megfelelő iskolai végzettségük.

Az intézménybe külső vállalkozó hordja az ételt. A tízórait és az uzsonnát a konyhai kiegészítő (1 fő) készíti, aki a mosogatást is végzi rész munkaidőben. Az intézmény hatalmas udvarát fél állásban egy udvaros-karbantartó tartja rendbe.

1.3. Az óvoda tárgyi és dologi feltételei

Az óvoda épületét, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, lehetővé tegye mozgás- és játékigényük kielégítését.

A gyermekeket harmóniát árasztó természetes anyagokkal, színekkel, formákkal, vesszük körül. Az általuk használt felszereléseket, eszközöket számukra hozzáférhető módon, a gyermekek

biztonságát szem előtt tartva helyeztük el.

Törekszünk arra, hogy az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg - a mindenkori előírásokkal összhangban - biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusok és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak számára is.

Az intézmény két épületből áll. Egyik része egy közel 70 éves kastély, a másik épület 50 éves. Az épületek teljes felújítása, akadálymentesítése, bővítése 2010. januárjában elkészült. Ez a teljes átalakulás megteremtette az egészséges és korszerű tanulási feltételeket intézményünkben.

A kastély bővült orvosi szobával, elkülönítővel, tornaszobával. Munkánkat nagymértékben segíti a tudatosan felszerelt tornaszoba, illetve a jó minőségű fejlesztő játékok, eszközök magas száma. Só szobánk és levendula szobánk jótékony hatását minden gyermekünk élvezheti, hetente vagy alkalmasszerűen részesülhetnek e gyógyító, természetes terápiában. A hátsó építmény, ahol helyet kapott az új csoportszoba, mosdó, öltöző, felnőtt öltöző, nyitott terasz, külön bejárat, 2018. szeptember 01-től mini bölcsődei csoport működik az egyik csoportszoba átalakításával. A konyhai rész teljes átalakítása, új konyhatechnika beszerzése is megtörtént. Az óvoda udvara a környék intézményei közül a legjobb adottságokkal rendelkező terület. 2009-ben, a Képviselő testület által elfogadott Környezetrendezési terv alapján az udvar teljes felújítása, új, előírásoknak megfelelő udvari játékok, mozgást fejlesztő eszközök beszerzése valósult meg. A járdák valamint mindkét épület akadálymentesítése, mozgáskorlátozott feljáró elkészítése is megtörtént. Gyermekünk a teljesen átalakult óvoda udvart 2010. áprilisában vehették birtokba. Az udvarhátsó részében a mini bölcsődének elkerített játszó udvar került kialakításra. Az árnyékolás és a parkosítás a legfőbb célkitűzésünk, melyek megvalósítása folyamatban van.

Tudatosan törekszünk továbbra is az udvarunk tervezésénél a kedvező természeti adottságok kihasználására, melyet pedagógiai elveink, céljaink alapján kívánunk kialakítani a fenntartó, a szülők és a „Huncutka” alapítványunk segítségével, támogatásával.

Fontosnak tartjuk a különböző felületi kialakításokat – füves, homokos, aszfaltozott rész, szánkódomb – hogy tapasztalatot szerezhessenek a terepviszonyok sokféleségéről, megtanuljanak alkalmazkodni a külső helyszínekhez. Kertjeink: virágos, veteményes, fűszer és gyógynövényes, gyümölcsös – főként sokrétű tapasztalat és ismeretszerzésre adnak lehetőséget úgy, hogy élet közelben vannak, és naponta adnak alkalmat felfedezésekre, megfigyelésekre, kísérletezésre, együttműködésre.

Az intézmény területén található „kiserdő”, melyben vadon nőnek az avarban a növények és vannak benne fészekodúk, madáretetők és itatók egyaránt. A „Madárbarát Óvodakert” program megvalósításához ideális helyszín, ahol is a mindennapi madárvédelem lehetőségeinek bemutatása, madárvédelmi eszközök folyamatos készítése, alkalmazása mellett a táplálékot, fészkelő- és búvóhelyet jelentő természetes élőhelyek kialakítása, védelme is megvalósul.

A komposztálás lehetőségét is biztosítjuk óvodánk kertjében, mellyel a környezetbarát magatartást, illetve környezettudatos szemléletformálást kívánjuk elősegíteni, melynek során nemcsak az óvodás gyermek szemléletét formálhatjuk, hanem hatást gyakorolhatunk a szüleikre és az egész felnőtt társadalomra is.

Könyvtárkészletünk korszerű, sok új szakirodalommal gazdagodott az évek során. Mindennapi munkánkat hatékonyan segítik az informatikai és infokommunikációs eszközök (projektor, számítógép, laptop, kamera, fénymásoló, fax). Óvodánk a törvényi előírásoknak megfelelően rendelkezik minden a helyi pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelőmunkát segítő játékokkal és eszközökkel.

Évek óta nagy gondossággal választjuk ki az óvodapedagógusok, a fejlesztőpedagógusok és a

gyógypedagógus javaslatával és egyetértésével azokat a szabadidős és fejlesztőjátékokat, amelyekre a munkájukban feltétlenül szükség van. Bár a költségvetésünk egyre szűkösebb, a Szülői Munkaközösség és a „Huncutka” óvodai alapítványunk sikeres működésének köszönhetően játékkészletünk gyarapszik. SZJA 1%-nak felajánlásából is folyamatosan sikerül gazdagítani a szemléltető eszközkészletünket.

Az óvodapedagógusok rendszeresen vállalják jutalékkal járó tevékenységek lebonyolítását az óvodákban (könyvadásítás, gyermekjátékok értékesítése, fényképezés) és az ebből befolyó összeget szintén az óvoda játékkészletének bővítésére ajánlják fel.

2. Az óvodai nevelés rendszere, az óvodai nevelés célja és alapelvei

Célunk: Az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődésének a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is, kiegészítve a családi nevelést.

A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és szervezett csoportos tevékenységekbe ágyazottan.

Nevelési alapelveink:

❖ Gyermekközpontúság elve

A gyermekközpontúság számunkra azt jelenti, hogy ismerjük a gyerekek életkoronkénti gyorsan változó testi, lelki és szellemi állapotait, ezek jellemzőit, és tudjuk, hogy e szükségleteket milyen adekvát módszerrel elégítsük ki. Lehetővé téve így személyiségük legoptimálisabb kibontakoztatását. A fejlődést nem kell, és nem is szabad siettetni.

❖ Pozitív érzelmek dominanciájának elve

Fontosnak tarjuk a biztonságos, derűs, kiegyensúlyozott, nyugodt szeretetteljes légkört, melynek hiányában nem valósulhat meg céltudatos pedagógiai szándékunk. A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze.

❖ Tevékenység elve

A tevékenykedést az óvodáskorú gyermek életelemének tekintjük, amely integrálja és rendszerezi a világról szerzett ismereteket.

Támaszkodunk a már meglévő ismereteikre, tapasztalataikra, nagyfokú tevékenységi vágyukra, melyhez változatos tevékenységi formákat biztosítunk (játék, munka, ismeretszerzés).

A tevékenykedtetés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.

❖ Óvodapedagógus modell szerepének elve

A gyermek az óvodában utánzás, modellkövetés útján magatartási formákat, viselkedési mintákat tanul meg, ezért fontos, hogy az óvodapedagógus esztétikus, kiegyensúlyozott, empatikus, toleráns, jó konfliktuskezelő, kreatív legyen, és stratégiai gondolkodás jellemezze.

Szükségesnek tartjuk, hogy a gyermekek tartós, szeretetteljes kapcsolatban éljenek közvetlen környezetük személyeivel.

❖ **A közösségi nevelés, erkölcsi nevelés egységének elve az egyéni bánásmód érvényesítésével**

A közösségi nevelés számunkra azt jelenti, hogy a gyermekek együttes életében bontakoznak ki a mindennapi együttéléshez, a társadalmi beilleszkedéshez szükséges magatartási formák, viselkedési szokások, melyek megkönnyítik a szocializációs folyamatot.

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.

Programunkban központi helyet foglal el a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése, a gyermeket körülvevő állandó értékrend biztosítása. Fontos a gyermekek eredményeit, sikeres próbálkozásait értékelő, elfogadó környezet kialakítása, a differenciált egyénre szabott nevelés megvalósítása, együttműködve a szülőkkel.

❖ **Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek nevelésének elve**

Sajátos nevelési igényű gyermekeinknél fokozottan ügyelünk arra, hogy nevelésük, fejlesztésük személyre szabott és folyamatos legyen, figyelembe véve deficitjüket. Speciális fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg, és az elvárások igazodjanak fejlődésük lehetséges üteméhez. Sajátos nevelési igényű gyermekek (beszéd, értelmi fogyatékos, és egyéb pszichés zavarral küzdő) inkluzív nevelése, gyógypedagógusok irányításával, a családdal történő szoros együttműködéssel történik.

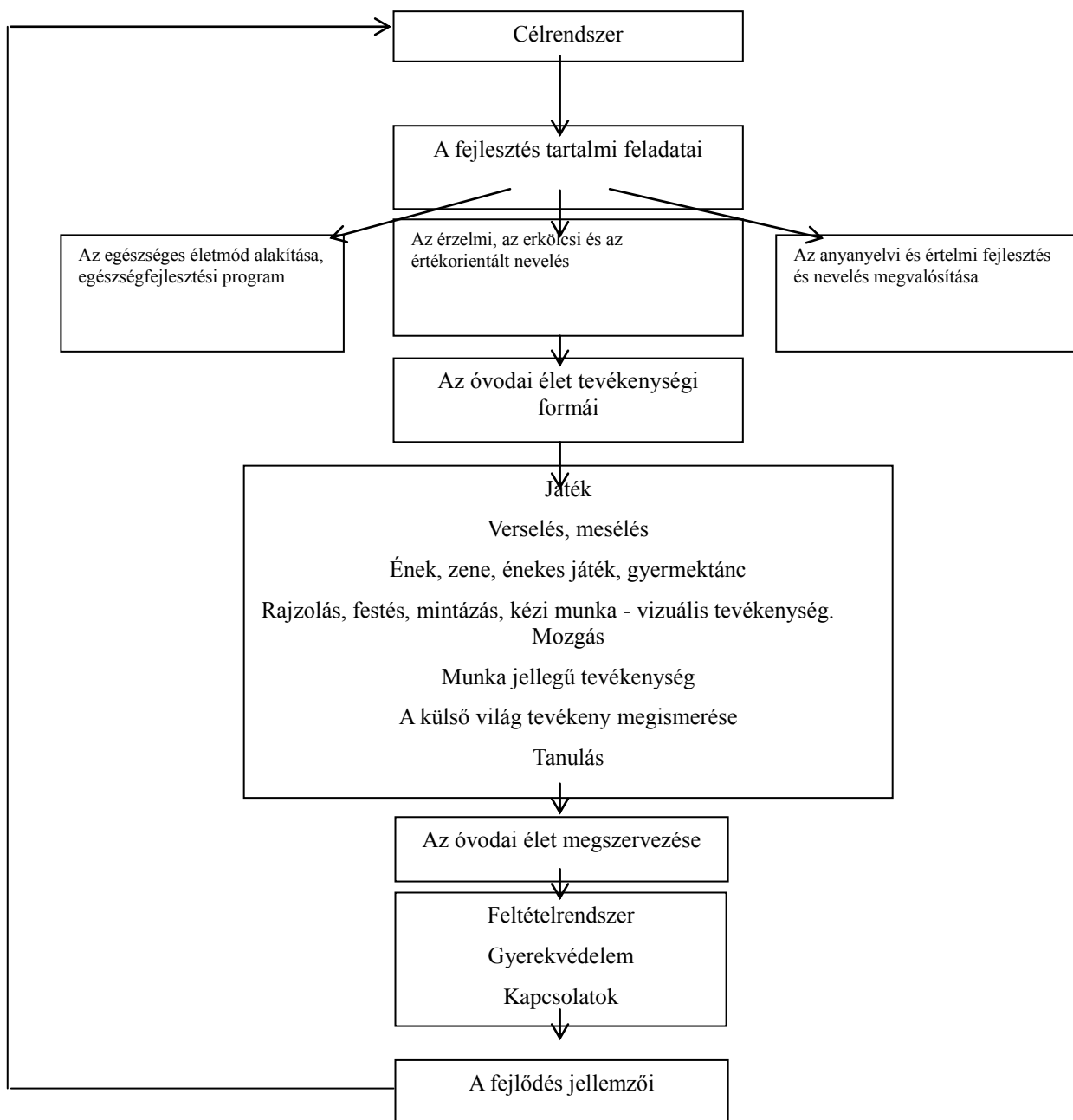
A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák óvodánk pedagógiai programjának tartalmi elemei.

A tehetséges gyermek fejlesztésének három módja közül választjuk ki az adott gyermek számára legoptimálisabb megoldást (gyorsítás, elkülönítés, gazdagítás).

Az alapelveink megvalósítása érdekében gondoskodunk:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékra, ezeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmak közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.

A Mosolygó Alma Óvoda Pedagógiai Programjának rendszerábrája

2. 1. Gyermekképünk

A Pedagógiai programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is individuum és szociális lény egyszerre.

A programunk a gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait veszi alapul. Ezek szerint: a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki

szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljenek, meglévő hátrányaik csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának és elfogadtatja, megérteti a gyermekekkel, hogy az emberek különböznek egymástól. Mi olyan óvodásokat szeretnénk nevelni, akik majd, ha felnőnek, megfelelnek a társadalmi igényeknek, és sikeres, dönteni képes emberekké válnak. Olyan általános emberi értékek alapozását kezdjük meg – kiegészítve a családi nevelést - amelynek a személyiség „én” kialakítása az alaptétele. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik egészségesek, értelmesek, szeretettel fordulnak környezetük és embertársaik felé, harmonikus személyiségűek és pozitív szemléletűek. Akik nem csak passzívan szemlélik a körülöttük folyó változásokat, hanem aktívan is részt vesznek benne. Szeretnénk, ha már gyermekkorban látnák azt, hogy az események alakulása tőlük is függ, befolyásolhatják sorsukat, környezetüket. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködőek legyenek társaikkal, felnőttekkel, problémájukra saját megoldást találjanak, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezzenek. Sajátos nevelési igényű gyermekeket is teljes értékűnek fogadjuk el, hiszünk fejleszthetőségükben.

2.2. Óvodaképünk

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek (2.5) 3. életévétől az iskolába lépéséig. Az óvodai nevelés intézményünkben magyar nyelven folyik. Biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő, hátránycsökkentő. Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását. Óvodánk felvállalja az integrációval, az inklúzióval kapcsolatos feladatokat. Migráns, nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítja az önazonosság megőrzését és ápolását, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integrációját.

Partnerközpontú működésre törekszünk. Fontosnak tartjuk a szülők nevelésbe történő bevonását. Lehetőség szerint heterogén csoportokat szervezünk a nevelési lehetőségek széleskörű kihasználása érdekében.

Fontos számunkra óvodásaink sikeres iskolai beilleszkedéséhez szükséges testi, lelki és szociális érettség kialakítása, az potenciális iskolai tanulási zavarok megelőzése.

Szeretetteljes, befogadó bánásmóddal, sokféle tapasztalatszerzési lehetőséggel, gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, valamint a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játékokra. E tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakra, emberi értékek közvetítésére; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetre.

A gyermeki tulajdonságok, készségek és képességek alakítása optimális feltételekkel, vidám,

boldog, örömteli, szabad, játékos, bizalmas óvodai életben valósulhat meg, minden esetben igazodva a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez, képességeihez

Az óvodapedagógusok és az alkalmazotti közösség tagjai is megtalálják az óvodások fejlesztésének szépségét, egyediségét, valóra tudják váltani emberi és pedagógiai törekvéseiket, és átlátják a nevelés távlati céljait is. Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű óvodai nevelőmunkát végez.

3. Az óvodai nevelés feladatai

Az egészséges életmód alakítása. Egészségfejlesztési program.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.

Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés megvalósításán belül feladatunknak tekintjük a pszichikus funkciók és részképességek fejlesztését.

3.1. Az egészséges életmód alakításának feladatai, egészségfejlesztési program

Célunk: Olyan személyiségjegyek megalapozása, szokások kialakítása, melyek birtokában a gyermekek képessé válnak egészségük megőrzésére, megerősítésére, egészséges életvitel, életmód folytatására.

Az egészség megvédése társadalmi és egyéni feladat. A kisgyermek egészségéért a család mellett óvodánk is felelősséggel tartozik. Ahhoz, hogy jól átgondolt, megszervezett és eredményes egészségnevelő munkát tudjunk végezni, elsősorban a felnőttek – az óvodapedagógusok és segítők – egészségtudományi, egészségvédelmi szemléletének fejlesztésére van szükség, valamint a korszerű megelőzés, a prevenció a feladatunk. A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságok figyelembe vételével, a gondozási tevékenységgel, a mozgásigény kielégítésével valósul meg a gyermekek egészségvédelme.

A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka olyan alapvető sajátos nevelési feladata, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, hanem a gyermek további fejlődéséhez is nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus általános feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi, fiziológiai szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

- Megfelelő szakemberek bevonásával speciális - szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos mozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges táplálkozás

Az óvodapedagógus feladatai:

- Kulturált körülmények között biztosítja az étkezések lebonyolítását (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.
- Szülőkkel, támogatókkal közösen a hét minden napján lehetőséget teremt gyümölcs- és zöldség fogyasztására.
- Tanácsot ad (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki: kerüljék a családi étkezés során a haszontalan ételek és italok étrendbe állítását, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat. Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólafélét, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.
- Óvodai napirend keretében ismerteti meg a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszi, jó hangulatot teremt az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében a napi programba beilleszti az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), játékos alkalmat teremt arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).
- A nevelési év során legalább 2 alkalommal lebonyolítja az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenységet.
- A gyerekekkel az óvodapedagógus őszi-tavaszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogat meg.
- Megismerteti a gyermekeket gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minél több érzékszerv bevonása a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszi még vonzóbbá a gyermekek számára.

- Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket megkóstoltat a gyerekekkel. Beszélget a tej fontosságáról, miért fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- Az eltérő étvágy tiszteletben tartása, törekvés a szélsőségek csökkentésére. A közétkeztetési törvény által kiszabott ételek kiosztása révén, törekszik arra, hogy azt a gyermekek el is fogyasszák, így a szükséges forrásokhoz hozzájussanak.
- A mindenkori folyadékszükséglet biztosítása folyamatosan a csoportszobában és az udvaron.
- A kulturált étkezési szokások alakítása: életkortól és fejlettségtől függően, étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használatának, helyes testtartás, étkezési technikák megismertetése (töltés, merés), esztétikus terítés biztosítása (önkiszolgálással, naposi munkával), igény kialakítása a környezet rendjének megóvására.
- Értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében amennyiben szükséges az étkezéshez kapcsolódó speciális gondozási feladatok ellátása a szakember irányítása alapján.
- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

Mindennapos mozgás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztése.
- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron, esetleg a teraszon).
- Edzési lehetőséget a mozgás, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.
- Időjárástól függően (köd, -10 fok, eső, viharos szél esetén, vihar riasztás esetén nem) napi 1-3 órát levegő és napfényedzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 11-15 óra közötti időszak). Szükség esetén naptejet használ a gyermekeken, árnyékba szervezi a tevékenységeket, hűsítő lemosást végez.
- Beszédfogyatékos és értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében specialitások lásd mozgás tevékenység fejezetben.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás: A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel

tudatosítja a gyermekekben. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. Állandó feladatok: (gyakoribb megbetegedések járványok idején): zsebkendő helyes használatára nevelés, kézmosás (tüsszentés után is!), fertőtlenítést elvégeztetése a dajkával.

Öltözködés: Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a gyermek saját polcán. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó részek eltávolítása. Az öltözködés helyes sorrendjének kialakítása, ruhák épségének megőrzésére nevelés.

Pihenés: Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi-biztosítja a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. élıszóban megnyugtató mesével, énekekkel, zenehallgatással (a szomszédos csoport zavarása nélkül), testi közelséggel, igény szerint puha tárgyakkal. A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja (minimum 1 óra ágynyugalom szükséges). Az ágynemőről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Az óvodapedagógus feladatai:

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazza:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás (le barnulás), szabad mozgás, jókedv, veszélyek (napozás, növényzet.), értéke: füstmentesség, pormentesség, szabad légzés, erőkifejtés, sok mozgás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Élmények elmondása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkérmények füstje, füstmérgező balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekkel kapcsolatosan: károsítja a tüdőt, az idegrendszert, valamint a gyomor és a szív munkáját; másokat is károsít, zavarja azokat, akik beszívják a dohányfüstöt, kellemes-e a füstös levegőjű teremben tartózkodni, hogyan védekezhetünk ellene (szabad levegőn tartózkodás, a lakás szellőztetése).
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- Közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól (gyermekvédelmi felelősön keresztül).
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatja a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazza az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.
- Beszéd fogyatékos, értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében az érdekvédelmi tevékenységeknek szerepe kiemelkedő, az esetlegesen előforduló tünetek azonnali kivizsgálása, jelzése a szakemberek felé.
- 2018 –ban Ovi zsaru programhoz amely főként a nagycsoportos korosztály számára kidolgozott bűn – és baleset-megelőzési témájú program célja a gyermekek áldozattá válásának megelőzése.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismerteti a következő védő-óvó előírásokat:
  - az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
  - a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
  - a tilos és az elvárható magatartásformák.
- A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismerteti. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra. (Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ-ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz az orvosi szobában található.)
- A csoportszoba berendezéseit, eszközeit csak a baleset-megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után veszi használatba, állapotukat folyamatosan ellenőrzi, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

- Beszéd fogyatékos, értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek különösen veszélyeztetettek e területen, fokozott figyelemmel kell segíteni napi tevékenységeiket.
- Biztonságos környezet megteremtése: A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi azok javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sőtán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Figyel saját külsejére, ruházata rendezettségére. Igényévé válik a higiénés szabályok betartása.

Önálló: a tisztálkodásban, a tisztálkodási és egyéb higiénés eszközök megválasztásában és használatában, önkiszolgáláskor, mindennapi szükségletei kielégítésében, a kimerített étel mennyiségének megítélésében, a hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Megfelelően használja: az evőeszközöket, egyéb eszközöket, a környezete tisztántartására szolgáló eszközöket. Tud: cipőt fűzni, kötni, gombolni, teríteni, hajtogatni.

Ismeri: a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel a tisztaságra), a zsebkeendő használat módját, szükségességét, ruházata tisztántartási lehetőségeit, a rendetlenség megelőzését, a rendetlenség megszüntetésének módjait Alakulóban van környezettudatos magatartása. Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat, szívesen vesz részt benne.

3.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

3.2.1. A befogadás

Elengedhetetlen, hogy a gyerekeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy a befogadás, a kezdeti idő alatt is pozitív érzelmi hatások ériék a gyermeket. Ez a légkör és a pozitív hatások tevékenységre serkentik a gyermekeket.

Célunk: Olyan módszerek, eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat adnak.

Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, biztosítani a folyamatosságot a bölcsődéből érkezőknél.

Megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvónőkben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek érzelmi biztonságának kialakítása, folyamatos befogadás.
- Az óvónők és szülők kapcsolatának kiépítése, az óvónő és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.
- Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit.
- Megbeszéli az óvodakezdés ütemezését, ismerteti, hogy kit, mely napokon hoznak be először az óvodába. Megbeszéli az átadás, búcsúzás körülményeit is. Ezzel a szülők

előkészítő munkáját támogatja. Megbeszéli a családlátogatás időpontját, mely során a gyermek eddigi fejlődési jellemzőit megismeri, a szülő tájékoztatása alapján.

- A csoportvezető párok közösen készülnek az új gyermekek fogadására: a csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása.
- A csoport feltöltése során követi az alábbi sorrendet: először a bölcsődéből jövő gyerekeket fogadja. Utánuk érkeznek a családból jött gyerekek, hogy őket már egy nyugodtabb, összeszokottabb csoport tudja fogadni.
- A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda megismertetése.
- A vegyes csoportokba már járó gyermekeket felkészíti az újonnan érkezők fogadására. Az óvoda vonzóvá tételével minden kisgyermekkel érezteti, hogy várta már, és örül az érkezésének. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy pozitív érzelmi hatások ériék őket már az előzetes óvodalátogatásuk során is. Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolat pozitív attitűd jellemezze az első pillanattól.
- Szeretetteljes óvónői magatartással, fokozott törődéssel, az egyéni bánásmód érvényesítésével alakítja érzelmi kötődésüket. Engedi, hogy a gyerekek kedvenc játékaikat vagy a szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhassák, sajátos szokásaikat elfogadja.
- Barátságának elfogadtatása által az óvodai élet megkedveltetésére törekszik. Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosít, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is. Kooperatív magatartással a gyermekek beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti. Az egyes gyermekek szokásainak alakításával, érzelmi kötődésüket segíti.
- A befogadás időszakában megfigyeli, hogy
  - a gyermek miként fogadta el az új környezetet,
  - hogyan reagált a szülőtől való elválásra,
  - magára talált-e a játékban,
  - hogyan alakult a kapcsolata az óvónővel,
  - hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába,
  - mi okozott számára örömet vagy nehézséget,
  - hogyan reagált a társakra.
- A megfigyeléseket írásban rögzíti a Gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentációban

Mindennapi pedagógiai tapasztalataink igazolják, hogy az azonos életkorú gyerekek között is eltérések vannak személyiségük fejlettsége között. Az egyén boldogulása függ attól, hogy rendelkezik-e az önelemzés, önértékelés és az önfejlesztés képességével.

Nevelőmunkánkban fontos, hogy mennyire tudjuk engedni és elfogadni a gyermekek önálló törekvéseit. Hol vannak az ésszerű korlátok, amelyen túl a gyermek már sérti a csoport többi tagjának érdekeit. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Célunk: A szűkebb és a tágabb környezetükben eligazodó, egészséges önbizalommal rendelkező, kapcsolatokat kialakító, együttműködő és alkalmazkodó gyermekek nevelése. Derűs, vidám, élményekben gazdag, szeretetteljes érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott óvodai légkör és kapcsolatrendszer kialakítása, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és lehetővé válik pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása.

Óvodapedagógus feladatai:

- Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének. A közte és a gyerekek között létrejövő érzelmi kötődésre építve saját maga modell értékével hat és teremti meg a feltételeket a gyermekek között kialakuló őszinte, biztonságos, toleráns egymás mellett éléshez.
- Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze. Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, megfelelő bánásmódra.
- Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a fejleszthetőség alapját képezi.
- A gyermekkel megéretteti, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el. Kialakítja a társaikkal való együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit. A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. Az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést. Együtt örül a közös óvodai eseményeknek, ünnepléseknek. A megfelelő tevékenységek szervezése során hagyományokat alakít ki, távlatokat ad gyermekeinknek. A hagyományok, az ünnepek szervezéséhez, lebonyolításához a szülők aktív részvételét kéri.
- Fontosnak tartja a kulcskompetenciák folyamatos fejlesztését.
- Az én tudat alakulását és az én érvényesítő törekvést segíti. A gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét fejleszti.
- A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti. A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kulturált érintkezési formák megismertetését gyakoroltatja. Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvónő által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez. A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével. Páros és kiscsoportos feladathelyzeteket teremt, kooperatív technikákat alkalmaz. Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát alakítja a felnőttek mintaadásával, a természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával. A személyiségfejlődés folyamatát segíti a személyes példamutatás, társ csoportból pozitív példák kiemelése, ilyen irányú irodalmi témák feldolgozása. (dramatizálás, bábozás)
- A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével, a játéktevékenység és versenyjátékok során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt. A kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja.

- A nehezen szocializálható lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével az esélyegyenlőség biztosítása (esetmegbeszélés az érintett szakemberekkel). Segíti a migráns gyermekek beilleszkedését. A tehetséges gyermekek képességeinek kibontakozását támogatja.
- A gyermek nyitottságára építve elősegíti, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt.
- Megismerteti az óvoda szűkebb és tágabb környezetét, a magyarság, a magyar nép kultúráját, és hagyományait, mely a szülőföldre kötődés, hazaszeretet érzelmi megalapozásának alapja.
- Problémamegoldó – győztes-győztes – stratégia preferálása mely során a résztvevők a probléma olyan megoldására törekednek, amelyben mindkét fél érdekei, szükségletei, meggyőződései érvényesülnek. Kölcsonösen elfogadják a másik fél önérvényesítését, vállalják az önalávetést, készek együttműködni, empatikusan viselkedni a legjobb megoldási alternatívák megtalálása érdekében. Csoportjában tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit, például a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Az eddig kialakult szokások a gyermek igényévé válnak, melynek természetes módon tesz eleget. A közös tevékenységekben aktívan részt vesz. Elfogadja az adott tevékenység által megkívánt magatartási formát. Észreveszi kinek, miben van szüksége segítségre. Számon tartja társait, érdeklődik a hiányzók felől. Figyelmesen, türelemmel hallgatja az óvónő és társai beszédét. Tisztelettel viselkedik a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival. Vigyáz a felnőttek és társai munkájára. Fejlődik közösségi tudata, örül a közösen elért sikereknek.

Szükségletévé válik a közös tevékenység, a kooperatív együttműködés. Együtt érez társaival, örömben, bánatban. Ha társuknál feltűnő, szokatlan az általánostól eltérő megnyilvánulást tapasztal, megértéssel fogadja. Pozitívan viszonyul a „mássághoz”, megfelelően tolerálja. Érzelmileg és értelmileg egyaránt elfogadja és követi az óvónő kéréseit, útmutatásait.

A megkezdett tevékenységet figyelmeztetés nélkül befejezi. A spontánul alakuló vagy az óvónő által létrehozott kiscsoportban képes együttműködni. Képes kívánságait szükség esetén elhalasztani. Önálló véleményalkotásra is vállalkozik. Megfelelő módon választ és dönt ismert helyzetekben. Igazat mond.

Érzelmileg kötődik óvodájához, társaihoz, a felnőttekhez. A közösségért szívesen dolgozik, bízik önmagában. Igyekszik legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képes meggyőzésre jutni. A csoport „Illemtárában” meghatározott udvariassági szokásokat igyekszik betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja). Szociálisan éretté válik az iskolába lépésre.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvoda a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságainak figyelembevételére támaszkodik.

Célunk: Ezeket szem előtt tartva a gyermekeknek változatos tevékenységet biztosítunk, melyeken keresztül tapasztalatokat szereznek a természeti és társadalmi környezetről, így ezek

segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban, fejlődnek értelmi és anyanyelvi képességeik. Mindez spontán érdeklődésükre és ösztönös tudásvágyukra, kíváncsiságukra, élményeikre alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik, tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósításával. Heti 1x „Élménypercek” során gyermek tervezetten szervezeten megoszthatja gondolatait, élményei társaival.

Az értelmi nevelés elsődlegesen a gyermek szabad játékában valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze. Csak a kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap- kultúrtechnikák elsajátítására, ezért fontos a beszéd, az anyanyelv, a kommunikáció fejlesztése. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható. Cél az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését ösztönző környezetet biztosít. Minél több érzékszervre ható tapasztalatszerzést, megfigyelési lehetőséget teremt a gyermekeknek. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való megfigyelésére és gyakorlásra.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése során a kognitív képességek fejlesztése, mely által kialakul a(z):
  - egyre pontosabb, valóság-hű észlelés,
  - figyelem-összpontosításra való képesség,
  - valósághoz közelítő képzeleti működés,
  - reprodutív emlékezet,
  - problémamegoldó és kreatív gondolkodás,
  - alakuló fogalmi gondolkodás.
- Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.
- Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával.
- Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket.

Az ingerek cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásával megalapozza a későbbi problémamegoldó gondolkodás kialakulásának feltételeit.
- A problémák változatos megfogalmazásával az egyéni válasz keresésére ösztönöz, mellyel a szabad önkifejezés (a kreativitás: érzékenység, eredetiség, átdolgozás, könnyedség, hajlékonyság, kidolgozás) lehetőségét teremt meg.
- Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, amelyekben:
  - Beszédszerve ügyesedik.

- Beszédkedve erősödik.
- Hallás, beszédhallása fejlődik.
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül.
- Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.
- Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek, válaszoknak.
- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, s a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítanunk.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt. Metakommunikációs eszköztárat megismerteti, gyakoroltatja a gyermekekkel. Kiemelt figyelmet fordít a migráns gyermekek egyéni fejlesztésére, a magyar nyelv megismertetésére. Aktívan részt vesz a halmozottan hátrányos helyzetű, a nyelvi hátrányos helyzetű illetve a nyelvi kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztésében.
- A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédushoz, pszichológushoz irányítja.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése. Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is. Figyelme a korának megfelelően tartós. A keresztcsatornák működése korának megfelelő. Térbeli viszonyokat képes felismerni, megnevezni. Gondolkodására a problémamegoldásra törekvés és a kreativitás jellemző. Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket. Képes időrendiséget felállítani. Helyesen tisztán, érthetően beszél. Szókincse, verbális emlékezete korának megfelelő. Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát. Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

Jól használja a metakommunikációs eszközöket. Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel. A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, képes magát megértetni. Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni. Képről mondatokban beszél. Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.

4. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Ahhoz, hogy az intézményes nevelés a céljainak és feladatainak maradéktalanul megfeleljen, az óvodában különféle tevékenységeket biztosítunk. Ezek a tevékenységek egymástól nem elkülöníthetők, összefonódnak, összetartoznak, az egész nap folyamán jelen vannak.

Célunk: Az örömteli tevékenységek adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiségének, pszichikumának, kreativitásának a differenciált fejlesztése. Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességei, akarati tulajdonságai, érzelmi viszonyulásai, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük fejlődése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. E gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozása.

Tevékenységi formák:

- ❖ Játék
- ❖ Verselés, mesélés
- ❖ Külső világ tevékeny megismerése
- ❖ Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- ❖ Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- ❖ Mozgás
- ❖ Munka jellegű tevékenység
- ❖ Tanulás

4.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze.

Célunk: A játék során a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kielégüljön.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomását a játékban tagolja. Ezáltal kiemelt jelentőségű a tájékozódó a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé válik a játék. A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszéd folyamatok, a kommunikáció fejlődése mind- mind játékba ágyazódik. A gyermeki személyiség legfőbb formálója, segítője, képességeinek fejlesztője ez a tevékenység. A nevelésünk fontos eszköze, de csak akkor, ha az életkornak megfelelő színvonalon folyik. A tevékenység végzése közben a kíváncsiság, az új keresése aktivizálja a gyermeket. Játék közben érzelmi feszültségei oldódnak, s ösztönzik a tevékenység megismétlésére. Minden tevékenységükben van egyfajta többlet törekvés, amely megerőltetést jelent, és amely az akaratot fejleszti. A közösségben végzett játék ügyesebbé, bátrabbá, leleményesebbé teszi az óvodást. Több gyermek együttjátéka esetén szabályokat kell alkotni, elfogadni és betartani. A játék során a gyermek megismerkedik saját maga és mások képességeivel, megtanulja figyelembe venni mások akaratát is. A különféle neurológiai hátrányokkal rendelkező gyermekek a játékban, a játéktól olyan segítséget kapnak, amely során csökkenhet a veszélyeztetettség. Lényeg, hogy a gyermek önkéntes, örömmel végzett tevékenységi formákon keresztül, ötleteit szabadon kipróbálhassa. A „másság” elfogadása játék közben könnyebben megoldható, a tevékenység végzése során az akadályok eltűnnek a sajátos nevelési igényű gyermekek között. A gyermek a játékában vérmérsékletének, aktuális idegéletteni, érzelmi állapotának megfelelően választ tevékenységi formát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Jó szokásrendszer kialakításával, tapintatos, elfogadó nevelési stílusával is biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit. Vidám, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt. A játéktémákat és azok tartalmát, a csoport összetételét és életkori arányait figyelembe véve alakítja ki a teremben az állandó és ideiglenes játszóhelyeket. Lehetőséget teremt a játék folyamatában a változtatásokra. A mozgásos és a

nyugalmasabb játékok számára egyaránt biztosítja a játék tartalmának megfelelő teret, és „kuckókat”, hogy a játszócsoportok igényeik szerint elkülönülhessenek.

- A napirend keretein belül biztosítja a hosszantartó és zavartalan játékidőt. Ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Indokolatlanul nem szakítja félbe a játékidőt.
- A tartalmas és fejlesztő játékeszközöket a csoportok összetételéhez és igényeihez mérten (a költségvetésben tervezettek szerint) pótolja, bővíti, cseréli, karbantartja. A gyermekek igényeinek megfigyelése, valamint a fejlesztő feladatok tervezése alapján, korcsoportonkénti átgondolásával, választja ki a játékeszközöket. Az esztétikai és minőségi igény mellett a fejlesztő, motiváló hatást is figyelembe veszi. Biztosítja a különböző játékformák feltételeit. A játékszereket és eszközöket úgy helyezi el, hogy könnyen áttekinthetőek és elérhetőek legyenek a gyermekek számára, és keltsék fel érdeklődésüket.
- A játékkedv fokozása, a játéktémák bővítése, a tartalom mélyítése érdekében sokoldalú élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket szervez, kihasználja az óvoda, a község, a környezet és a szülők kínálta lehetőségeket, sétákat, kirándulásokat.
- A gyermekek óvodán kívüli, otthonról hozott tapasztalatait és élményeit is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében.
- Az együttjátszó gyermekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti. A játék továbbfejlesztését technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket.
- Törekszik arra, hogy a gyermekek megtanuljanak a játékszabályok révén, agresszivitástól mentesen tevékenykedni, küzdeni, dönteni arról, hogy az adott helyzetben mit tegyenek. Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszócsoport nem képes önállóan megoldani.
- Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat, élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.
- A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.
- Tudatosítsa a szülők felé a játék elsődleges szerepét, mivel ha a gyermek „csak” egész nap játszott az óvodában, az annyit jelent, hogy egész nap tanult, fejlődött, ügyesedett. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A különböző játékfajták:

- **Gyakorló játék:** fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége.
- **Dramatizálás, bábozás:** fejlődik kreativitása, kifejező készsége, szókincse, verbális emlékezte.

- **Szabályjáték:** fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.
- **Konstruáló játék:** alakul szem- kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, alak- és formaállandóság észlelése, rész- egész viszony észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája.
- **Szimbolikus szerepjáték:** fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarati tulajdonságai, szocializációs készsége.

A játékfajták lehetővé teszik az óvodai nevelés keretén belül a gyermek egész napos, változatos tevékenységét.

A játékfajták kiválasztása során a csoport életkori és egyéni sajátosságaira támaszkodva, különböző korcsoportokban más és más tartalommal /mindig bővülő/ jelennek meg. Az életkor előrehaladtával, bár a gyakorlójáték megmarad, de domináns szerepét / optimális esetben / elveszíti.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A konstruáló, építő játékelemekből játékszereket is képes készíteni.

Az építés, konstruálás gyakran szerepjátékhoz kapcsolódik. A konstruálás fejlettebb fokán a gyermek mind igényesebbé válik alkotásaival szemben. A fejlődést jelzi a bonyolultabb alkotások létrehozása, az elképzelt modell egyre pontosabb megközelítése.

Az óvodáskor végén alkotásait már önállóan, sok egyéni ötlet alapján hozza létre és képes a különböző anyagok kombinálására.

Megérti és elfogadja játszótársai elgondolásait, tevékenységük logikáját. Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.

Képes olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalatai, érdeklődése alapján ábrázolhatja a felnőttek tevékenységét és különféle kapcsolatait.

A dramatizálás, drámajáték a gyermek szívesen végzett tevékenységévé válik. A gyermek által kedvelt meséket képes eljátszani, szerepeket kiosztani. Másokat is figyelmeztet a szabályok betartására. Játékeszközökre vigyáz.

4.2. Verselés, mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. A játéktevékenység mellett, ez a tevékenységi forma, amely az óvodai nevelés számára a legfontosabb. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Célunk: Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése.

A mesélés pihentet, szórakoztat, az anyanyelv közegén át hat, emberi kapcsolatokra tanít, segít a világban eligazodni, az élmények feldolgozásával oldja a szorongást. Óvodapedagógusaink döntése és az Alapprogram ismeretében ugyanolyan mindennapi tevékenység, mint a játék. A

mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentálhigiénéjének elmaradhatatlan eleme. A gyermek számára a verselés, mondókázás, a mesélés, bábozás maga is játék, s ez így természetes. A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világtételeinek. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A mese világtétele ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van

Az óvodapedagógus feladatai:

- Mindennapi feladat gyermekeink irodalmi élményéhez juttatása. Az érzelmi biztonságot adó, szeretetteljes légkörben a játékos mozgással összekapcsolt mondókázás, verselés, dúdolás, a ritmikusan ismételt mozgás és a szavak ismétlése a közös játék során pozitív élmények biztosítása. A mondókázást mindig mozgáshoz, játékhoz kapcsolja. Fokozatosan szoktatja rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A többszöri meghallgatás után a gyermekekkel a mesét dramatizálva is feldolgozza, szókincsük és kifejezőmódjuk bővítésére.
- A bábokkal való ismerkedéskor rövid, párbeszédese jeleneteket mutat be. Később a bábok számát, jelenetek időtartamát növeli. Eleinte a kicsiknek paraván nélkül bábozik.
- A nagyobbakkal minden adandó alkalmat felhasznál a kiolvasók, versek ismételtetésére. Az új verseket a gyermekek élményeihez kapcsolja. Ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére, értelemszerű hangsúlyozására. A mesék, versek cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezi.
- Mese, vers tevékenységeket naponta szervez. Az élményszerű befogadáshoz megteremti a szükséges nyugalmat. A versek mondogatását spontán helyzetekhez, emlékezetes élmény együttesekhez fűzi, az utánzást, ismétlést kedvet felkeltve. A verset, mint egészet mindig az elejétől a végéig mondja el. A hozzá kapcsolódó gesztusokkal, mozdulatokkal, közös ritmikus beszéddel motivál.
- Könyvtárlátogatást szervez a nagyobbaknak.
- Művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat válogat:
  - **(2,5) 3-4 éveseknek:** mondókák, láncmesék, állatmesék, rövidke versek. A versanyag zömét a népi mondókák alkotják, ezek közül is ölbéli játékok, állathívogatók és az ismert költőink ritmikus, játékos versei.
  - **4-5 éveseknek:** halmozó mesék, mondókák, egyszerűbb szerkezetű tündérmesék, történetek, versek, hosszabb lélegzetű állatmesék, magyar írók modern meséi, valamint verses mesék. A népi mondókák, halandzsza szövegek, kiolvasók alkotják a nagyobb részt. Ezen kívül vidám, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők versei, művei.
  - **5-6-7 éveseknek:** már kialakul a mesére való beállítódás, a kettős tudat. Így a klasszikus tündérmesék, cselekménydús állatmesék, népmesék, novellisztikus, realizisztikus, tréfás mesék, kortárs irodalmi művek, meseregények kerülnek előtérbe. A versanyagot gazdagítják a népi mondókák, kiolvasók mellett a lírai versek.

- A mesélés szertartását kialakítja. Mindenki saját maga, illetve az óvónői páros dönti el, ki-mit alkalmaz /mesezsákokat, varázsdobozt, hangszeres játékot, éneklést, mesepárnát stb./ Az óvodapedagógusok minden év elején, a projekt tervekhez kigyűjtik a mondókákat, verseket, meséket, melyekből megvalósításkor válogathatnak.
- A családokban előtérbe került a Tv, a videó, számítógép, DVD, mesélést helyettesítő szerepe. A média által közvetített műsorok válogatás nélkül kerülnek a gyerekek elé, ezzel fokozva a feszültségüket, félelmüket, agresszivitásukat. Óvodapedagógusaink számára fontos feladat, a szülők szemlélet formálása, hogy otthon is rendszeresen meséljenek gyermekeiknek. A szülői értekezleten, faliújságokon ajánlunk népi, klasszikus és kortárs irodalmi műveket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Szívesen mondogat verseket, mondókákat, hallgat mesét.

Szívesen mesél, bábozik, dramatizál.

Képről mondatokban beszél.

Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.

Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.

Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.

Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatai érthető kifejezését.

4.3. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermekek megfelelő fejlődése a folyamatos, átgondolt, jól megtervezett séták, kirándulások, hagyományok, a folyamatos tapasztalás útján érhetőek el leginkább. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét

Célunk: A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jusson, melyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Olyan szokásrendszer elsajátítása, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez. A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése, meglévő és új ismeretek alkalmazása. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, megismerési vágyára alapozva, olyan tapasztalatokhoz juttassa őket a természeti és társadalmi környezettel való megismerkedés során, melyek hatására a környezethez pozitív érzelmi viszonyuk alakul. A cselekvés, a folyamatos tevékenykedés, tevékenykedtetés során érje el, hogy személyiségük egyéni fejlettségükhöz mérten a legmagasabb szintre emelkedjen.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotási és döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Tudatosan törekedjen arra, hogy a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből szerezzenek tapasztalatokat.
- Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.

A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezze meg. Alkalmi és folyamatos tevékeny tapasztalatszerzéseket, megfigyeléseket, komplex érzékszervi ismeretgyűjtéseket, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékokat szervez az alábbi projektekből kiindulva:

- Család
- Testünk
- Közlekedés
- Állatok
- Négy évszak
- Lakóhelyünk

A **projektek** száma és tartalma korcsoportonként, valamint az aktualitásokhoz alkalmazkodva különbözőképpen bővíthet. Segédanyag a nevelőtestület által kidolgozott Módszertani füzet.

Matematikai nevelés

Célunk: A gyermekek képességeinek, tapasztalás, érzékelés, észlelés, megfigyelés, megértés útján való fejlesztése. A környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos játékos tapasztalatszerzés elősegítése, mennyiségi fogalmak, tér, irányok, relációk megismertetése.

Az óvodapedagógus szerepe nem a tanítás, hanem a fejlődés optimális feltételeinek biztosítása. Ennek érdekében meg kell választani a helyes módszereket, melyek a matematikai nevelés szerves részét, a megvalósulás fontos feltételét alkotják.

A módszer megválasztásában az óvodapedagógus szabadon dönthet arról, hogy a soron következő fejlesztési feladatot milyen tevékenységekkel és módszerekkel fogja megvalósítani. Ebben a döntésben szem előtt tartja a:

- matematikai témát,
- fejlesztési területet,
- gyermek érdeklődési körét, fejlettségét, előzetes ismereteit.

A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok, matematikai képességek fejlesztését teszik lehetővé.

A matematikai nevelés anyagát nem elvont ismeretek alkotják. A pedagógusnak rá kell irányítania a figyelmet a mindennapi életben a számlálásra, a dolgok számbeliségének észrevételére.

A gyermekek természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok, összehasonlíthatóak, szétválogathatóak, tulajdonságaik szerint, illetve saját szempontok alapján. Végezzenek sorba rendezést megnevezett mennyiségi tulajdonságok alapján, felismert szabályosság szerint. A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat (mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel). Műveletek: bontás, hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel.

A gyermekek szerezzenek tapasztalatokat a geometria köréből (építsenek síkbeli alkotásokat stb.).

Jussanak el a geometriai formák felismeréséhez. Ismerkedjenek meg az irányokkal és helyzetekkel (jobb, bal, alatt, fölött). Alkotások szabadon és másolással, tevékenység tükörrel, tájékozódás térben és síkban.

Környezet megismerésére nevelés

Az óvodapedagógus feladatai:

- Lehetőséget ad a minél több érzékszervi tapasztalásra, élmények több szempontú felidezésére, spontán és irányított megfigyelésre.
- A nap bármely szakában használja ki a tapasztalatszerzés és kísérletezés lehetőségeit.
- Tegye lehetővé a gondolkodási képességek alakulását, logikai úton való tudatosítással.
- Az egyéni tapasztalatszerzés megbeszélése közben a gyermek szókincsének fejlesztése, nyelvi kifejezőképességének gyarapítása.
- A gyermekeket vonja be a különböző tevékenységekbe:
  - szelektív hulladékgyűjtés,
  - nemzeti parkok látogatása,
  - komposztálás az óvoda udvarán,
  - befőtt készítése,
  - gyümölcs-zöldség napok szervezése,
  - zöld napok megünneplése stb.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása. A természetvédelem az óvodás korban a természettel való ismerkedéssel, annak megszerettetésével kezdődik. Környezetvédő szemléletű nemzedék képes megőrizni a biológiai egyensúlyt, melynek alapjait a fogékony óvodás- életkorban lehet lerakni. Az óvodai nevelésünk egészét, a mindennapi tevékenységeinket átszövi a természet szeretete. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezete segítse a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- A gyermekekkel megismerteti közvetlen környezetüket, az óvoda udvarát. A helyi séták, kirándulások, a község természeti jellemzőinek megfigyelése során a szépség, az esztétikum iránti igény felkeltése és az ezt fenntartó tudatos magatartás kialakítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Matematikai nevelés:

Az óvodapedagógus kérdéseit, gondolatmenetét megérti, követi. Logikus gondolkodása életkorának megfelel. Problémamegoldó készsége jó. Képes jól ismert tulajdonságok alapján szétválogatásra, sorba rendezésre. Összehasonlításait szóban is kifejezi, meg tudja ítélni mások megállapításait. Helyesen használja az összehasonlítást kifejező szavakat /hosszabb, rövidebb, több, kevesebb /. Tud halmazokat összehasonlítani, összemérni, párosítani. Számfogalma 10-es számkörben mozog. A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint. Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani több, kevesebb, ugyanannyit. Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobbat, többet, kevesebbet létrehozni. Helyesen használja a fő és sorszámneveket. Tud azonosítani különféle helyzetekben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat. Képes másolással megépíteni mintával megegyező elemekből és színben, nagyságban eltérő elemekből térbeli, síkbeli alakzatokat. Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyszerű tulajdonságaikat megnevezni. Megkülönbözteti a jobbra - balra irányokat. Érti és követi az irányokat, illetve helyzeteket kifejező névutókat (alá, fölé, alatt, fölött stb.). Van tapasztalata a tükörképről, szimmetriáról.

Környezet megismerésére nevelés:

Beépül személyiségbe a természet szeretete, az aktív tenni akarás, a tapasztalás, a cselekvés a szóbeli közlés egysége. Saját ötletei alapján gazdagítja az élősarkot.

Közös élményt elevenítenek fel az élményszerző nap alkalmával gyűjtött tárgyak elhelyezésénél. Megfigyeli a természeti jelenségeket, kísérleteket végez, eljut az ok-okozati összefüggések felfedezéséhez, képes ezek önálló megfogalmazására.

Szép képeket, folyóiratokat gyűjt, őt érdeklő természeti jelenségekről, állatokról, értékes, szép természetismereti albumokat, diaképeket nézeget, természetfilmeket, videó kazettákat tekint meg, ez inspirálja őt újabbak keresésére.

A könyvtárban és otthon is keres szép és hasznosan forgatható kiadványokat.

Játéktevékenységbe beépülnek a környezetvédelmi elemek.

Télen gondozza a madáretetőt.

Virágpalántákat nevel, óvónő irányítása mellett részt vesz a kert gondozásában.

Nem tűri környezetében a szemetet, rendetlenséget és ez beépül szokásaiba, mire iskolába megy.

Természet iránti szeretete, érdeklődése megnyilvánul a rajzaiban, alkotásaiban.

Szívesen vesz részt terepgyakorlaton, kiránduláson, sétákon, kiállításon.

Felismeri a közlekedési eszközöket. Ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat.

Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.

Ismeri a színeket, azok árnyalatait.

Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja lakcímét, testvérei és szülei nevét, születési helyét, idejét. Ismeri a közelben lévő közintézményeket.

4.4.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyerekeknek. Az éneklés, zenélés felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Az énekes, népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Célunk: a zenei érdeklődés felkeltése, az esztétikai ízlés, fogékonyság formálása, az éneklés, énekes játékok megszerettetése, a hallás, a ritmusérzék és a zenei emlékezet fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Népi játékok, népdalok és igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások felhasználásával fejleszti a ritmust, éneklést, hallást, mozgást. Kodály elveit követi, és Forrai Katalin által kijelölt úton haladva igyekszik mindent elkövetni, hogy óvodásai igényes, zeneértő és zeneszerető emberekké váljanak. Az ének-zenei tevékenységet a projekt terveink témaköreinek megfelelően tervezi / az adott témához válogat mondókákat, énekeket, dalos játékokat /, ehhez rendeli hozzá a képességek, készségek fejlesztését.
- Ügyel, hogy a dalanyag a gyermekek értelmi és fizikai adottságainak megfelelő, kis hangterjedelmű c-c' magasságú legyen. Buzdítja, bátorítja a gyermekeket az egyéni, önálló éneklésre is. Felkelti a gyermekek éneklési kedvét.
- Kiscsoportos korban elkezd az egyenletes lüktetés megéreztetését egyszerű, játékos, utánzó mozdulatokkal kísért mondókák, höcögtetők folyamatos ismétlésével. A dalok ritmusát kiemeli, erre építve megérezteteti a motívumhangsúlyt, majd összekapcsolja az egyenletes lüktetés és a ritmus hangoztatását. Ritmusvisszhang játékot játszik.
- A gyors-lassú tempót érzékelteti, kifejezi, a gyermekkel kifejezteti. Megismerteti a gyermekeket néhány egyszerű ritmushangszer használatával.
- Hallásukat, belső hallásukat fejleszti: a magas és mély hang közti különbség felismertetésével, annak kifejezésével, dallamfelismertetéssel (dúdolásról, hangszerről), dallambújtatással. Hangszínfelismerést fejleszt: megfigyelteti környezetük zörejeit, hangjait és egymás hangját.
- Harmonikus, szép mozgásra nevel, illetve fejleszti azt térformák megismertetésével, alakíttatásával (átbújás, szűkülő-bővülő kör, sorgyarapodó, páros játékok, utánzások stb.), egyszerű táncmozdulatok elsajátíttatásával (forgás, guggolás, taps, sarokkoppantás, egylépéses csárdás).
- Fejleszti a zenei alkotó fantáziát kérdés-felelet játékokkal, énekelve beszélgetéssel, énekelve köszönéssel, ismert versre, mondókára dallam kitalálásával.
- Az énekes, dalos játékokat sajátosságaik miatt a tevékenységet kötött jelleggel is szervezheti. A zenei nevelést szorosan összekapcsolja az óvodai élet minden területével. A jeles napokat, ünnepeket a hozzájuk kapcsolódó mondókákkal, dalok éneklésével (Mikulás, Karácsony, Újév, Farsang, Húsvét, Március 15.) eleveníti fel. Megismerteti a gyermekeket a természeti és társadalmi eseményekhez kapcsolódó népszokások dalaival, játékaival.

- 2,5-4 éves korú gyerekekkel megismertet: 10-15 ölbeli játékot, 4-5 hangból álló énekes játékot, 6-8 mondókát.
- 5-6-7 éves korban a gyermekeket megismerteti a már ismert egyszerűbb mondókák mellett 4-5 új mondókával, 15-18 nehezebb dallal, 3-4 alkalomhoz illő műdallal, és összetettebb mozgásanyaggal is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, képes mindkettőt a dalból kiemelni.

Tud dallamot, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.

Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kíséni.

Szívesen énekel, zenél. Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.

Repertoárja van kedvenc dalaiból. Igényli a zenehallgatást. Zenei ízlése igényesen alakul.

Tisztán, megfelelő hangmagasságban énekel. Több mint tíz hangszer hangját felismeri. Zenére

esztétikusan, összerendezetten mozog. Ismer szerepcserés játékokat, ismeri a hullámvonalat,

csigavonalat, sorgyarápító-fogyó játékokat is játszik, képes társaival térformákat alakítani.

Egyszerűbb tánclépéseket ismer, használ.

4.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális nevelés, az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. A vizuális nevelés a gyermeki személyiségfejlesztést szolgálja, elsősorban a gyermekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek útján, a gyermeki élmények és tapasztalatok rendszerére építve, nagy gondot fordítva az érzéki megismerésre.

Figyelembe kell venni, hogy minden tevékenységi forma más-más képességet fejleszt. Éppen ezért fontos, hogy minden terület egyformán szerephez jusson (építés, plasztikai munkák, képalakítás, környezetalakítás, találkozás a műalkotásokkal).

Minél változatosabb anyagokkal és technikákkal dolgozunk, annál izgalmasabb felületeket hozhatunk létre, mely újabb és újabb dolgok kipróbálására inspirálja a gyermeket alkotó kedvének kiélésére.

A természetes anyagok elsődlegessége, felhasználási lehetőségük sokszínűsége formai és technikai tapasztalatszerzést biztosít.

A gyermek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztésekor figyelembe kell vennünk egyéni aktuális érettségi szintjét, az életkorából fakadó sajátosságait, a fejlődés általános érvényű jellemzőit.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Tervezőmunkánk során gondolnunk kell arra, hogy az egyéni fejlődés egy-egy életkori csoporton belül is nagy eltéréseket mutathat. A fejlődést nem kell, és nem is szabad siettetnünk.

Célunk: Jókedvvel végzett tevékenység közben a gyermekekben a külső világot megismerő képesség, az abban való tájékozódás, intellektuális látás, kreativitás, befogadó képesség

kialakulása, fejlődése. Képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló, és rendező képességük, színeképzetük, esztétikai érzékenységük és igényességük, finommotorikájuk, képi gondolkodásuk fejlődése. A vizuális kifejezőmód és közlő nyelv kialakítása, a gyermek számára legmegfelelőbb kifejezésformák megtalálása. Az aktív alkotómunkára való motiválással a gyermek belső képi tárházának gazdagodása.

Területei:

- Rajzolás
- Festés
- Mintázás
- Építés
- Képalakítás
- Kézimunka
- Műalkotásokkal való megismerkedés

Az óvodapedagógus feladatai:

- Megismerteti a gyermekekkel a különféle anyagokat, eszközöket, technikai eljárásokat, hogyha ezekben gyakorlottakká válnak, tudjanak a tartalomra figyelni (képzelet, fantázia, egyéni érzelmek, egyéni kifejezőmód).
- Megismerteti a gyerekeket a különböző munkafogásokkal (gyurmázás, firkálás, nyírás, stb.) Teret ad a próbálkozásnak, kísérletezésnek, az alkotó, kreatív munkának, rugalmasság jellemzi. Az örömmel, játékosan végzett vizuális tevékenységet úgy biztosítja, hogy a gyermekektől a cselekvést és nem az eredményt várja, értékeli, ugyanakkor figyelembe veszi, hogy a rajzzal közöl valamit a gyermek.
- Biztosítja a megfelelő körülményeket: állandó helyet, a gyermek által bármikor elérhető eszközöket, anyagokat, jó légkört, az alkotás lehetőségét az egész nap folyamán. Témaválasztási lehetőséget kínál, mely a gyermek érzelmi beállítódására, kötődésére, illetve környezetismereti témákra épül.
- Tiszteletben tartja az egyéni fejlődésük útját, tempóját, sikerélményhez juttatja őket.
- A vizuális problémák rendszerét spirálisan bővülő rendszerben építi fel. Figyelembe veszi, hogy óvodáskorban megy végbe az ujjpercek csontosodása, mely a manuális aktivitás alapján fejlődik. Betartja a fokozatosság elvét: kezdetben a lehető legnagyobb méretben dolgoztat, akár festenek, vagy építenek, fokozatosan halad a nagytól a kicsi felé.
- Helyes ceruzafogásra nevel, ha kell 3 oldalú ceruzafogót ad a gyermekeknek.
- A mintázási kedvet különböző természetes anyagokkal ösztönzi. A gyermekeket a színek széles skálájának használatára biztatja.
- Nagyobb-gyermekeknek kiállítást, - tárlatlátogatást szervez.
- A fejlődést felnőttek és kortársak által nyújtott minták követésével is (utánzás révén) biztosítja.
- Az óvoda helységei esztétikumának közös alakítása és fenntartása során formálja a gyermekek ízlésvilágát.

Javasolt technikák:

- Festés: vastag, vékony ecsettel, ujjal, egyéb eszközökkel
- Zsírkrétarajz után festés (vegyes technika)
- Nyomatok agyagba, gyurmába (termések, tárgyak)
- Nyomatok dúcral (krumpli, dugó, termés, stb.)
- Előhívó, satírozó játék (falevél, fonal, ragasztás papírból, textiltől előzetesen)
- Tépés, majd vágás (vegyesen is)
- Papírbatikolás (gyertya használata)
- Festés hullámpapírra
- Hullámpapírok ragasztása
- Varrás hullámpapírra vastag fonallal
- Hajtogatás, elrendezés ragasztással
- Vágás, hajtogatás díszítése nyomattal, rajzzal, festéssel (karkötő, ház stb.)
- Téri elrendezés utólagos ragasztással (elé, fölé, mögé, gyermekrajzokból is)
- Fonalhúzás (festett fonal kihúzása)
- Pókozás
- „Csomagolás” (papírral, fonallal bevonás)
- Testek felület díszítése (dobozok, hengerek, faépítők stb.)
- Festés üvegre, textilre, gipszre, fára, kőre
- Fonalragasztás síkon,-képalakítás
- Papírcsik hajlítással térbeli formák alakítása
- Kész képeken vágással (ajtó-, ablaknyitás)
- Mintázás anyagból, gyurmából
- Mozaik
- Montázs, kollázs
- Viaszkarc
- „Fénymásolás” (zsírkréta satírozás, ceruza)
- Monotípiá
- Papírmetszet
- Fóliadomborítás, karcolás
- Fűzések, szövések különböző eszközök felhasználásával (pl. termések, növények)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Örömmel, belső motivációtól készletve ábrázol.

Helyes ceruzafogás és eszközhasználat jellemzi.

Ábrázolása változatos szín és forma használatot, tagoltságot mutat.

Színhasználatában érvényesíti az általa kedvelt színeket.

Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.

Részt vesz játék -, kellék -, ajándékkészítésben.

Térialakításra,- építésre képes.

Tud különféle technikákkal alkotni, anyagot, témát választani.

Igény mutatkozik benne a befogadásra, alkotásra, önkifejezésre, környezetalakításra.

Bátrabb, ötletesebb a képalakításban.

Isméri a tárgyalakító eszközöket, azok fogásmódját, használatát.

Építés során (konkrétól az absztrakt felé) eljuthat a makettezés, az alaprajz, a térkép készítéséig (térbelitől a sík felé).

Tárgykészítés során a képlékeny, puhább anyagtól és formálástól, a keményebb, szilárdabb anyag megmunkálásáig, az átfogó formáktól a részletes kidolgozásig is eljuthat.

4.6. Mozgás

Ez a tevékenység a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulása. Mozgása által szerez információt környezetéről. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgásformáit (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás), a testi képességeket, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. A mozgásműveltség fejlesztése, a megfelelő intenzitású mozgástevékenység biztosítja a motoros képességek fejlődését, mely előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának

Célunk: Az egészséges életmód, a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás szokásrendszerének, a testi-lelki harmóniának a kialakulása. A testi képességek, mozgáskészségek (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgás) és pszichomotoros készségek és képességek fejlődése, a mozgás megkedveltetése.

A mozgásfejlesztést a következő három területen valósítjuk meg:

- Szabad játék
- Kötelező irányított mozgás
- Mindennapos mozgás

Szabad játék, irányított mozgásos tevékenységek (mindennapos mozgás):

Lehetőséget adunk a gyerekek által már megismert mozgások gyakorlására, pontosítására.

Fontos feladatunk a gyermekek mozgásigényének kielégítése, amelyhez megfelelő helyet, időt és eszközöket biztosítunk.

Minden évszakban a szabad levegőn biztosítjuk a mozgás lehetőségét, ha ez nem megoldható, akkor a csoportszobában, teraszon teremtünk megfelelő feltételeket.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek megtalálják egyéni képességüknek, fejlettségüknek, igényeiknek megfelelő mozgásos tevékenységet.

Fontosnak tartjuk, hogy a mozgásos feladatokban a gyerekek jó közérzettel, jó hangulatban, érzelmileg motiváltan vegyenek részt, szívesen mozogjanak.

Mozgástapasztalataik bővülésével fejlődik cselekvő és feladatmegoldó képességük, testi képességeik, erősödik a mozgás iránti vonzalmuk. A mozgás során fontos személyiségtulajdonságok alakulnak és erősödnek, ilyen a bátorság, fegyelmezettség, kitartás, együttműködés, szabálytudat.

A szervezett mozgástevékenységeken fontosnak tartjuk, hogy az izomcsoportok mindegyikét (kar,- láb,- hát,- has, és oldalizom) kellő ingerhatásnak tegyük ki (erősítés, nyújtás).

A napi rendszeres mozgásos tevékenység az óvoda valamennyi csoportjában kötelezően beépül a napirendbe. A tevékenység végzéséhez szükséges időkeret, a hely megválasztása az óvodapedagógusok elbírása alapján történik.

A gyerekek életkorát és egyéni sajátosságait figyelembe véve szervezzük a mozgást a délelőtti órákban. A játékos mozgásokra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

Kötelező irányított mozgás

Heti 1 alkalommal kötelezően szervezett tevékenység. A fejlesztési feladatot legjobban szolgáló tevékenységrendszer kiválasztása az óvodapedagógus kompetenciája. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő korszerű, kooperatív mozgásos játékok alkalmazására.

Maximális lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat.

Az előkészítő gyakorlatok mind képességfejlesztés, mind készségfejlesztés tekintetében igen jelentősek, hisz ez által sajátítják el a gyerekek azokat a mozgáselemeket, amelyek az összerendezettebb cselekvéssorok megtanulásához szükségesek lesznek. Hangsúlyosan szem előtt tartjuk az előkészítő gyakorlatok helyes testtartás kialakításában betöltött szerepét, hiszen ebben az életkorban jelentős az anatómiai fejlődés mértéke. Ahhoz, hogy az egyes szervrendszerek arányosan, egymással összhangban fejlődhessenek, nélkülözhetetlen a tervszerűen összeállított gyakorlatok alkalmazása. A gimnasztikai gyakorlatok mellett megismertetjük a gyerekeket a kéziszer gyakorlatok sokszínűségével is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formák, játékok szervezése, a fejlesztési feladatot legjobban szolgáló tevékenységrendszer kiválasztása. Eltérő nehézségű, differenciált feladatok adásával annak elősegítése, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot.
- A foglalkozások körültekintő szervezésével és előkészítésével a várakozási időt kerüli.
- A tornával és mozgásos játékokkal fejleszti a gyermekek természetes mozgását, valamint testi képességeiket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció). Biztosítja a mozgás és az értelmi fejlődés egymásra gyakorolt kedvező hatását. A mozgásos tevékenységek szervezésével fejleszti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodó képesség, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. Fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást előkészíti. A sikeres feladatmegoldások eredményeként növeli az önértékelést és önbizalmat. Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó illetve azt fejlesztő szerepű mozgásokat gyakoroltat. A tudatosan tervezett mozgásanyaggal fejleszti a fizikai állóképességet, erőnlétet, koordinációt, nagy- és finommozgásokat, testsémát, téri tájékozódást és egyensúlyérzéklet, laterális dominanciát, valamint erősíti a problémamegoldó képességet. A mozgással kapcsolatos szókészletet fejleszti.
- Az életkornak megfelelően az alábbiakból állítja össze a mozgásanyagot: járás, mászás, futás, ugrás, dobás, elkapás, húzás, tolás, függeszkedés, forgás, gurulás, hordás, egyensúlyozás, gimnasztika és talajtorna elemek, mozgásos játékok
- A választás szempontjai: a sokrétű motoros képességfejlesztés, a változatos mozgástartalom, az életkor-fejlettség és a gyerekek játékhoz való érzelmi kötődése.

- Megismerteti a gyermekeket a talajtorna és atlétika elemeivel és a labdajátékokkal.
- Heti 1 kötelező irányított mozgást szervez az óvoda tornatermében, udvaron. A mozgásos lehetőségeknek teret biztosít teremben és szabad levegőn egyaránt.
- Zenés tornát, sétákat, kirándulásokat, szervez.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Szereti, igényli a mozgást, kitartó.

Mozgása összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú, növekszik teljesítőképessége.

Mozgástapasztalata az egyensúlyozásban és az ugrásban növekszik (mélyugrás, magasugrás, távolugrás). Fejlődik tér és időbeli tájékozódó képessége.

Képes párosan, illetve több gyermekkel együtt társas gyakorlatot végezni.

Képes a természetes járást ütemes járással váltakoztatni.

Tud futni természetes módon, versenyszerűen, különböző rajthelyzetből.

Kúszik, mászik, csúszik, bújik különböző akadályok leküzdésével.

Tud a test hossz tengelye körül, magatartásba emelt karral, párosával is gurulni.

Tud terpesz, zárt guggoló állásból mellső középtartásba emelt karral gurulóátfordulást végezni, gurulótámaszba, majd állásba érkezik.

Egyensúlyoz padon járással és közben 360 fokos fordulattal, társkerüléssel, rézsútos szeren.

Támaszugarásokat helyesen végzi a padon, illetve szekrényen.

Tud dobni kétkezes alsó és felső dobással különböző nagyságú és súlyú labdával, magas kötél felett átdobva, egykezes alsó és felső dobással vízszintes és függőleges célba.

Kidobó állásból hajít kislabdát a távolba.

Tud labdát vezetni járás, futás közben, és helyben gurítani, dobni, elkapni.

Egyéni, - csoportos, - sor és váltóversenyt játszik az óvónő segítségével és a szabályok pontos betartásával.

4.7. Munka jellegű tevékenység

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, munka és munka jellegű játékos tevékenység.

Célunk: A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, készségek, képességek, tulajdonságok (pl. kitartás, önállóság, felelősség) kialakítása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

A gyermek munkajellegű tevékenysége, örömmel és szívesen végzett aktív, játékos tevékenység.

A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Munkajellegű tevékenységek megszervezése, biztosítása, melyek végzése közben minél többször át tudják élni az önmagukért és a közösségért végzett munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét.
- Nyugodt légkör biztosítása, hogy kitartással végezhesék el a tevékenységeket.

- Munkához való pozitív viszonyt kialakítása állandó megerősítéssel, mely során megtanulják tisztelni a munkát végző embert.
- Megéretteti a gyermekekkel, hogy a munka felelősségteljes feladat, melynek eredménye van.
- Megismerteti a tevékenységek, kísérletek során alkalmazott eszközök balesetmentes használatát. (pl. reszelő, kések, tölcsérek)
- A kísérletek során alkalmazott elektromos eszközök bemutatását, használatát dajkai segítséggel kellő körültekintéssel szervezi meg.
- Ügyel arra, hogy a tevékenység ne jelentsen terhet a gyermekek számára, feleljen meg egyéni fejlettségi szintjüknek.
- Igényt alakít ki a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására.
- Arra neveli a gyermekeket, hogy változó körülmények között is képesek legyenek alkalmazni az ismert munkafogásokat.
- Fejleszti akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat.
- Lehetőség szerint az eszközök méreteivel is differenciál, a gyermeki igényeket figyelembevevő minőségi eszközöket biztosít.
- A gyermeket a saját személyükkel kapcsolatos teendőkkel ismerteti meg: testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, majd a társakért végzett tevékenységek önként vállalását vezeti be.
- A napos feladatait (déli terítés, asztal leszedése, stb.) megismerteti és a naposi munkát dajka, pedagógiai asszisztens közreműködésével, figyelemmel kíséri. A naposi tevékenység bevezetése középső csoporttól ajánlott. A naposi tevékenységet – megismertetésének időszakában – a gyerekek önkéntesen vállalhatják.
- Lehetőséget teremt felelősi munka végzésére, irányítja, ellenőrzi, értékeli az elvégzett tevékenységet.
- A gyermeket alkalomszerű munkákkal bízza meg fejlettségüktől függően, pl. eszközök előkészítése, elrakása, teremrendezés, eszközkészítés, javítás, növénygondozás, seprés, gereblyezés, lombgyűjtés, locsolás, hólapátolás.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Kulturált étkezés és viselkedés elemi szabályait betartja (halk beszélgetés, környezet rendjének megtartása, figyelmesség a kisebbek, rászorulókat iránt, udvariassági szokások alkalmazása).

A naposi feladatokat önállóan, pontosan végzi. Az étkezőasztalt esztétikusan teríti meg. Étkezés után az asztalt rendbe rakja.

Közösségért végzett munka terén pozitív hozzáállás jellemzi, szívesen vállal munkát (virágöntözés, sepregetés, portalanítás, stb.) és eredményesen teljesíti.

Helyesen értékeli önmagát, nő az önbizalma.

Saját személyével kapcsolatos teendőket önállóan végzi el. Ügyel saját személye és környezete rendjére.

A munkavégzésnél használt eszközöket elrakja. Részt vesz teremrendezésben, ágyazásban. Vigyáz a játékokra, rendben tartja azokat.

Tevékenységét a felelősségérzet, a feladattudat, a kitartás jellemzi. Szívesen ápolja a növényeket.

Télen – felnőtt közreműködésével – gondoskodik a madarokról.

Önkiszolgálás során a nagyok segítik a kisebbeket.

Feltételeket teremtő munkavégzést szívesen és önként vállal.

Alkalmoszerű munka során szívesen teljesít megbízások alapján feladatokat (pl. kirándulás és séta alkalmával irányított megfigyelések stb.)

Részt vesz a gyűjtőmunka során kialakított gyűjtemények rendben tartásában, befőzésben, takarításban, kertészkedésben.

Aktívan részt vesz az ünnepek előkészítő munkájában.

4.8. Tanulás

Programunkban ez a tevékenység nem önállóan, hanem játékba ágyazottan jelenik meg. A változatos tevékenységek biztosítása lehetővé teszi a teljes körű személyiségfejlődést. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Célunk: A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismertetése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlesztése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A gyermek a nap minden percében „tanul”, s ezáltal egy adott tudásszintről egyéni tempóban haladva, egy magasabb szintre jut. A tanulás lehetséges formái az óvodai nevelésben:

- utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- játékos, cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelemgazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportlétkör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, a kutatás, problémamegoldás, felfedezés örömeivel.
- A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt. Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A tervezett tanulási tevékenységet projektek köré szervezi. A projektek alkalmazásával komplex ismereteket nyújt, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.

- A szervezeti- és munkaformákat a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően választja meg. Elsősorban egyéni vagy mikro csoportos szervezési és munkaformákat alkalmaz, törekszik a differenciálási lehetőségek kihasználására.
- A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a szokásrendszer kialakítása, a tevékenységek állandó helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató eszköz biztosítása.

Ismeretszerzési formák:

- ❖ Mindhárom korcsoportban kötetlen a verselés, mesélés, valamint a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.
- ❖ Kötelező az irányított mozgás.
- ❖ A többi az óvónő döntése alapján lehet kötetlen és/vagy csoportos foglalkozás növekvő időtartammal (5-35 perces).

Az ismeretszerzéshez tanulást támogató környezetet teremt, mely során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Az ismeretszerzés során preferált módszer a játékosság. Olyan szituációk teremtése, mely által a gyermek kedvvel vesz részt az ismeretszerzési folyamatban.

Az óvodai tanulás támogatása érdekében tervszerűsége, rugalmasságra törekszik. A kötetlen formában zajló ismeretszerzési folyamatokban tapasztalatszerzési, tevékenykedési lehetőségeket biztosít.

A kötött csoportos foglalkozásoknál is hangsúlyos a játékosság, a tevékenykedtetés, az érdeklődés fenntartása.

A nevelési lehetőségek széles körű alkalmazására törekszik az eltérő adottságú, képességű gyermeki személyiség fejlesztése érdekében. A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A módszerei kiválasztása közben a gyermeki személyiség tiszteletben tartása a legfontosabb szempont. Arra törekszik, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg önmagát, testi, lelki, szellemi értékeit, de tisztában legyen esetleges hiányosságaival is.

Időben szűrje ki a részképesség lemaradást, illetve egyéb tanulási zavart, majd jelezze a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek. A tehetséges gyermekeket ismerje fel és fejlessze megfelelően.

Ismerje és használja a hagyományos és az infokommunikációs technikákra épülő eszközöket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az egyszerű feladatokat megérti.

Ha a helyzet megkívánja, kívárja, amíg rákerül a sor.

Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.

Feladatai végrehajtásában kitartó.

Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

Megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.

Szándékos figyelem kapcsán fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1.A csoportok megszervezése

A csoportszervezés alapja óvodánkban a gyermekek biológiai életkora és a nemek aránya. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése. (max. 1-2 fő/csoport).

Intézményünkben 4 óvodai csoportot szervezünk. Intézményünkben heterogén (vegyes) és homogén csoportok is megtalálhatóak. A nevelőtestületünk mindkét csoportforma szervezését jónak tartja, és elismeri előnyeit.

Vegyes csoport előnyei

Az így szerveződő csoportokban természetes módon jelenik meg a családi mintára nagyban hasonlító összetétel, amely megnyugtató a gyermekek számára, és arra is lehetőséget ad, hogy a testvérek egy csoportban, egymást segítve töltsék mindennapjaikat. A beszoktatás ideje alatt is nagy előnyét látjuk a testvérpárok együtt létének, hiszen a testvér jelenléte az otthont, a biztonságot nyújtja a családból éppen kilépő kisgyermek számára. Amelyik gyermeknek nincs otthon testvére, annak sokféle élményt nyújt a vegyes csoport, hiszen átélheti a testvérkapcsolatok megfigyelését, megtapasztalhatja a kisebbekről való gondoskodást, és elsajátíthatja azokat a viselkedési módokat, amelyek a társas kapcsolatok alapját képezik. A kisebbek, a nagyobbak teljesítményét látva gyorsabban sajátítják el az ismereteket, hiszen játékaik közben hallva az ismétlődő verseket, dalokat spontán módon is megtanulhatják azokat. A vegyes csoportokban nevelkedő gyermekek sokkal fogékonyabbak a toleranciára, fejlettebb az empátiás képességük, segítő-gondoskodó magatartásuk és odafigyelésük társaikra. Ezért könnyebben elfogadják más ütemben fejlődő sajátosságaikat is. A vegyes csoportjaink hátrányai közé tartozik a nehezebb szervezés és megvalósítás, de az óvodapedagógusaink rugalmassága, ötletessége, és kreativitása áthidalja a csoportok összetételéből adódó hátrányokat.

Homogén csoport előnyei

A homogén csoportokban nagyrészt azonos pszichés és fizikai érettségű gyermekek neveléséről van szó, ami nagyban megkönnyíti a pedagógus eredményesebb nevelőmunkáját. Ilyenkor lehetőség nyílik az életkori sajátosságoknak legmegfelelőbb pedagógiai munka megvalósítására. A közös tevékenység során (foglalkozások idején) gyorsabban és hatékonyabban történik az ismeretszerzés, hiszen az egyéni sajátosságok figyelembe vételével a differenciálás nem olyan problémás, mint ha pl. egy 3 éves és egy 6 éves gyermek fejlesztését próbálnánk egyidejűleg megvalósítani. A pedagógus számára könnyebben felismerhetők a lemaradás jelei, és a kiugró

teljesítmények is. Nincsenek meg azok a nehézségek, amelyek az eltérő életkorból adódóan nehezítenék a pedagógus munkáját.

A csoportok létszáma (az alapító okirat alapján) maximum 25 fő, intézményi szinten 100 fő. A gyermekek csoportba való beosztásáról az óvodavezető dönt, a szülők és az óvodapedagógusok véleményének, valamint a köznevelési törvényben meghatározott létszámhatárok figyelembevételével /a számított létszámmra vonatkozó előírást is/.

Napirend, hetirend

A gyermek, tevékenységekben megnyilvánuló egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a megfelelő időkereteket. Napirendünket a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi, amely a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez is egyaránt igazodik, de emellett a helyi szokásokra, és igényekre is tekintettel van. A napi és heti rendünk kialakítása során a játék, ezen felül is a szabad játék, kitüntetett szerepének szem előtt tartása mellett, a tevékenységek közötti harmonikus arányok létrehozására is törekedtünk.

A gyermekcsoport napi és heti rendjét az óvodapedagógusok alakítják ki. A csoportokban a jól kialakított napirenddel megfelelő időt és helyet biztosítunk az elmélyült, párhuzamosan folytatható, differenciált tevékenykedésre. A csoportok részletes napi és heti rendjei a csoportnaplókban kerülnek rögzítésre. A napi és heti rendünkben megjelenő rendszeresség és az ismétlődések, érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek tervezését és szervezését, melyekkel a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát is fejlesztjük.

Napirend

Az egész napos játékot az igényeknek megfelelően a tisztálkodás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés „szakítja” meg. Az óvodai élet szervezésében kiemelt szerepe van a gyermekek gondozásának. A nevelés folyamatában a gondozási feladatok magas szintű, hatékony megoldása mintegy feltétele annak, hogy a gyermekek kedvezően fejlődve egészségesen vehessenek részt az óvodai életben. Az óvodapedagógus és a dajka a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését. A dajka munkája az óvodapedagógusi munkával szorosan összehangolt, a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra törekszünk, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvodapedagógusok a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani.

A megfelelő idő biztosítása a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör alapfeltétele. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint

tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. **A folyamatos tízóráival is a gyermekekhez való alkalmazkodást biztosítjuk, hiszen van, aki korábban, van, aki később éheznek meg, illetve, ha elmélyült tevékenységet folytat, akkor lehetősége van akkor befejezni azt, amikor éppen szeretné, nem kell alkalmazkodnia pl. egy kötött étkezéshez.** A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, figyelembe véve az egyéni igényeket.

Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti belső arányok helyes kialakítását.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események, stb. hatására.

Óvónőink kétféle napirendet készítenek:

Szeptember 1 – május 31. és június 1. – augusztus 31.-e közötti időszak feladatainak ellátásához. Bár mindkét tevékenység rugalmas, de a nyári napirend mégis kötetlenebb, szabadabb, mint a másik időszakra szóló.

Heti rend:

A heti rend nem egy-egy naphoz kötött tevékenységet jelent. A nevelőtestület által, a környezeti témakörök köré csoportosított, kidolgozott projektek alapján tervezzük tevékenységeinket. Egy projekt 2-4 hétig tart. Ezeket a projekt tartalmakat heti lebontásban dolgozzuk fel. Amíg körbejárjuk az adott témát, közben folyamatosan tapasztalatokat, élményeket, ismereteket gyűjtünk a gyermekek. Az adott témáról énekelünk, mondókát, verset tanulunk, mesélünk róla, megmintázzuk, lerajzoljuk... Mindennap más módszerekkel, eszközökkel keltjük fel a gyermekek érdeklődését, tevékenységi vágyát. **A heti rendet a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki, megfelelő időtartamú párhuzamosan is végezhető tevékenységekkel. A növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások a kezdeményezésekben, főként mikro csoportos tevékenységi formákban valósulnak meg az aktuális projekt témának megfelelően.**

A heti rendben egy biztos foglalkozási nap van, az irányított mozgás, **testnevelés**, mely csoportonként különböző napon kerül lebonyolításra. A tornaszoba beosztását az óvodavezető koordinálja.

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata. Az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével, az aktuális projekt tartalmával nemcsak a tevékenységek helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

5.2. Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka, tanulási folyamat dokumentálásával kapcsolatban:

- Csoportnapló vezetése
- Felvételi- mulasztási napló vezetése

- Egyéni fejlődési napló vezetése

A gyermek egyéni fejlődésének megfigyelését szolgáló „Egyéni fejlődési napló” vezetése, ezen belül:

Egyéni fejlettség nyomon követése

- ◆ Óvodapedagógus által felvett anamnézis (családi háttér megismerése)
- ◆ A gyermek emberrajza 6 havonta (középső csoporttól)
- ◆ Képességmérő lap (3-4 éves kor között)
- ◆ Fejlesztendő terület, intézkedés, fejlesztési javaslatok (Ovi-szolga)

A gyermek egyéni fejlődésének értékelése

- Egyéni fejlettségmérő lap 3 éves kortól, ill. a gyermek óvodába kerülésével.
- DIFER mérés 4 éves kortól (év elején, év végén).
- A többi gyermek értékelése félévenként (szöveges is).
- Az iskolába menő gyermekek esetében a szülő kérésére az iskolai életmód megkezdése előtt három hónappal, ill. az iskolát megkezdve hat hónapig pedagógiai vélemény illetve fejlesztési javaslat készítése.
- A tanköteles korú gyermekeknél a helyi iskolaérettségi vizsgálat elvégzése. A vizsgálat eredményéről a szülők tájékoztatása fogadó óra keretében. Szükség esetén iskolaérettségi vizsgálat kezdeményezése a Szakértői bizottságnál.

6. Fejlesztő tevékenység, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

6.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, szélesebb populációra terjed ki, mint a fogyatékos, vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt.

A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít. Ez a megjelölés lényegesen általánosabb a korábbinál, szándékosan kerülí valamennyi fogyatékosági kategória konkrét megnevezését. Ezzel egyben elszakad az orvosi

jellegű osztályozástól, ezt felváltja a pedagógiai hangsúly.

Kiterjed a nem egyértelműen organikus eredetű nevelési szükségletre is, melynek eredete nem ritkán emocionális, vagy szociális jellegű.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség az alapító okiratban került megfogalmazásra. Ennek megfelelően óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása kiterjed, a következőkre:

- Értelmi, (enyhe fokban sérült)
- Beszédfogyatékos,
- Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermekekre, tanulókra. (A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre.)
- A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárására, segítésére.

A helyi nevelési rendszer szerves részeként működik, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveibe vételével.

Az irányelvek főbb pontjai:

A fogyatékos gyermekek joga, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljenek attól kezdődően, hogy a fogyatékos állapotot megállapították. Olyan többlétszolgáltatással kell kiegészíteni a nevelési gyakorlatot, amelyik a fogyatékos gyermekek sajátosságaihoz igazodik.

Az óvodai nevelés kiegészíti, bizonyos esetekben korrigálja a családi nevelést.

Az érintett gyermekek mindegyikénél rendelkeznek a pedagógusok megfelelő információkkal, és alkalmazzák azokat a nevelő, fejlesztő munkájukban.

Az irányelvek intézményünkre vonatkozó része

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek,
- A gyermekeknek joga, hogy állapotuknak megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területen a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján valósuljon meg.
  - Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembe vételével történjen.
  - A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása segítse.
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve.
- A fejlesztő foglalkozások programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.

Céljaink

Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben

- biztosított legyen a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége,
- javuljon a gyermekek életminősége, társadalmi beilleszkedése,
- csökkenjenek a fogyatékoságból adódó hátrányok,
- váljon természetessé a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

Általános feladatok

- A napi tevékenységekbe a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő.
- Az egyéni fogyatékoságból fakadó, hiányzó- vagy sérült funkció helyreállítása, új funkció kialakítása.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzókat pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- A fejlesztés céljait, minden esetben a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

Feladatok

- Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása:
- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Egyéni szükségletekhez igazodóan, speciális segédeszközök használatára, elfogadására, következetes használatára, megóvására nevelés.
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése.
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők tájékoztatása a sajátos nevelési szükségletekről a gyermekek befogadásához.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal.

A fejlesztő tevékenység legfontosabb területei:

- A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékoság típusa, súlyossága, a speciális ellátás kezdetének ideje, az életkor, a meglévő ismeretek alapján:
- A kognitív funkciók fejlesztése (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés).
- Motoros képességek fejlesztése (alpmozgások, mozgáskoordináció, egyensúly).
- Beszéd és nyelvi képességek fejlesztése (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.).
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása.

- Szociális kompetenciák kialakítása, a fogyatékoság függvényében más-más hangsúlyt kap.

Szükséges feltételek

Személyi feltétel: gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus.

Tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének speciális tárgyi eszközigénye nincs, mert az alapvető tárgyi eszközök azonosak a program specifikus eszközökkel:

- Nagyméretű tükör, egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör,
- Lateralitást (oldaliséget) jelölő karszalag,
- Mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák, hengerek),
- Finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű illetve a részképességek fejlődésében elmaradott gyermeket egyénre szabott fejlesztési terv alapján, az adott gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

A. Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésének feladatai

Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.

- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás.
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése.

B. Beszédfogyatékos kisgyermek fejlesztésének feladatai

Beszédfogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejllettségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyskalkulia, súlyos orrhangzóság stb.) miatt eltérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós hártásában, megtagadásában, ill. általános beszédgyengeséggel együtt járó részképeség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kineztiázis, auditív, vizuális, vizuomotoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése.
- Speciális terápiák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.
- Báb és drámaterápia alkalmazása.
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.

6.2. Fejlesztő pedagógiai ellátás- fejlesztőpedagógusi tevékenység

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló tantárgyi felzárkóztatására és készségfejlesztésére irányuló kötelező foglalkozás. A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, magatartási zavarral küzdő gyermekek helyi fejlesztési gyakorlata:

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógus tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszínűen valósul meg.

Speciális ellátás rendszere

Terület	Fejlesztési terápia	A megvalósulás formája	Fejlesztési kompetenciák
MOZGÁS	Prevenció. Korrekción. -Prevenációs, korrekciós torna, -Nagymozgás, finommotorika Fejlesztése	Mikro csoportos, esetenként egyéni, páros	- Fejlesztőpedagógus - Óvodapedagógus
BESZÉD- ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Komplex logopédiai terápia Dráma pedagógia Prevenációs program	Mikro csoportos esetenként egyéni, páros	- Logopédus - Fejlesztőpedagógus - Óvodapedagógus
RÉSZKÉPESSÉGEK	Fejlesztőpedagógia, Sindelar-program	Mikro csoportos, Egyéni, vagy páros	- Fejlesztőpedagógus - Sindelar- fejlesztő - Óvodapedagógus
PSZICHÉS FEJLŐDÉS ZAVARAI	Fejlesztőpedagógia Szenzoros integrációs terápia elemei Relaxációs terápia elemei	Mikro csoportos esetenként egyéni, páros	- Fejlesztőpedagógus - Óvodapedagógus
TANULÁSI FOLYAMATBAN AKADÁLYOZOTT	Fejlesztőpedagógia Komplex dyslexia, dyskalkulia preventív terápia	Mikro csoportos Egyéni, vagy páros	- Fejlesztőpedagógus - Óvodapedagógus

a.) **A megelőzés feladatai** közé tartozik, hogy már középső csoportban, a csoportban dolgozó óvónő javaslatára, megfigyelései alapján, 4 éves kortól DIFER mérés eredményeit figyelembe véve, a gyermekek differenciált fejlesztésben részesülnek. A pedagógiai program kiemelt fejlesztési feladatai, alapját képezik a fejlesztési

gyakorlatnak.

b.) A fejlesztés gyakorlata:

A fejlesztőtevékenységek szinterei:

- Csoportszobai integráció: sérülés-specifikus feladat tervezése a napi tematika szerint szokás-, szabályrendszerben megjelenő feladatok
- Csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógus, tervezett tevékenysége
- Csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése
- Csoport-közi integráció: havi programja alapján tervezett tevékenységek
- Gyógypedagógus irányításával, közreműködésével végzett tevékenység.
- Együttműködés a szülőkkel

c.) A fejlesztési tevékenység értékelése:

- fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente)
- megfigyelési napló bejegyzései alapján (évente)
- a fejlesztőpedagógus fejlesztési kompetenciába tartozó tesztekkel: (évente) (Sindelar teszt, Dyslexia Prevenció teszt, Figyelem teszt)
- állapotváltozásról kontrollvizsgálat a Szakértői Bizottságnál
- DIFER mérés (évente 2x)

Az óvodában a fejlesztő pedagógus a törvénynek megfelelő időben fejleszti az arra rászoruló gyermekeket. A fejlesztő pedagógus a vizsgálati eredmények tükrében, minden évben a gyermekek fejlesztésének megfelelő fejlesztési tervet készít. A gyermekekkel való foglalkozást külön fejlesztési naplóban vezeti.

A gyermekek a 2. sz. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság vagy a PMPSZ szakvéleménye alapján kerülnek fejlesztésre, egyéni vagy kiscsoportos (2-3 fő) formában, a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével. A fejlesztés elsősorban mozgás, finommotorika, értelmi képességek területét öleli fel. Fejlesztési teamben dolgozik, melynek a tagjai a fejlesztő pedagógus, logopédus- gyógypedagógus, az érintett óvodapedagógus, szükség esetén az óvodavezető. Az óvodapedagógusok gyerekek fejlesztését, mérését (DIFER mérés) az ő útmutatásai alapján végzik. Év elején Fejlesztő szülői értekezletet tart, ahol ötleteket, tanácsokat ad a szülőknek is a gyermekek otthoni hatékonyabb fejlesztéséhez. A fejlesztéshez szükséges anyagok, eszközök beszerzése folyamatosan történik. A foglalkozásokon a gyerekeknél nem szabad tudatosulni annak, hogy képtelen bizonyos feladatok elvégzésére, mert az szorongóvá teszi a gyermeket, és személyiségtorzuláshoz vezet. Ha a gyermek elfogadó, biztató környezetben él és tevékenykedik, akkor a megfigyelések után a neki legjobban megfelelő fejlesztésben részesülhet.

Legfontosabb feladatai:

- Elemi nagymozgások fejlesztése, (járás, ugrás, futás)
- Testséma fejlesztése
- Finommozgások fejlesztése

- Reprodukáló képesség fejlesztése, színfelismerés.
- Szem – kéz koordináció, iránykövetés fejlesztése
- Tér irányok fejlesztése
- Alak – háttér – forma állandóság felismerésének fejlesztése
- Gestalt-látás fejlesztése
- Azonosságok, különbözőségek felismerésének fejlesztése
- Figyelem fejlesztése
- Térérzékelés, egyensúlyérzék fejlesztése
- Emlékezet fejlesztése
- Gondolkodás, problémamegoldás fejlesztése

6.3. Logopédiai tevékenység

Az óvodában dolgozó logopédus feladata a gyermekek beszédének szűrése, a problémák kezelése. Év elején a nagycsoportosok illetve év végén a középső csoportban lévő gyermekek beszédének és beszédmegértésének felmérése. /hangképzés, beszédmegértés, beszédfigyelmesség/ Középső csoport év végén, de legkésőbb nagycsoport elején dyslexia - prevenciós vizsgálat elvégzése minden kisgyermeknél, szükség esetén annak szakszerű terápiája. A beszédfigyelmesség gyermekek szakszerű ellátása.

Sikerkritériumok

- Komplex szakvélemények figyelembevételével, segítségével megismerhetjük a sérülés mértékét, melyek alapján tervezzük a speciális fejlesztést.
- Speciális módszerekkel, terápiás eljárásokkal ismerkedünk, a sérülésnek megfelelő fejlesztést alkalmazunk.
- Az együttműködés az óvoda dolgozói között a tervezésben, feladatok megosztásában valósul meg.
- A szülők támogató együttműködése folyamatos.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Képes társakkal való együttműködésre.
- Képesé válik igényei, szükségletei közvetítésére, megértésére.
- Képes nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- A saját személyével kapcsolatos munkákat önállóan végzi.
- Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- Alkalmazkodásra, indulatai szabályozására képes.
- Kompenzációs technikákat alkalmaz
- Figyelem összpontosításra képes

6.4. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

A tehetség megjelenési formái:

- intellektuális tehetség (matematikai, nyelvi, fizikai)
- művészi tehetség (képzőművészeti, zenei)
- pszichomotoros tehetség (sport, tánc, kézügyesség)
- szociális tehetség (vezető, szervező, irányító)

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenység-szervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

A gyermekek készség-, és képesség fejlesztését a nevelési folyamat egészébe ágyazva valósítjuk meg pedagógiai munkánk során. Törekszünk, a gyermeki személyiséget tiszteletben tartó, szeretetteljes, biztonságot adó, elfogadó, feszültségeket oldó, kiegyensúlyozott légkörben, a gyermekek képességének sokoldalú fejlesztésére.

Ehhez a fejlődéshez a gyermekben rejlő adottságokra építünk, hogy a prevenció, korrekció és a tehetséggondozás komplexen érvényesüljön pedagógiai munkánkban.

A tehetségfejlesztés módjai

- A tehetségígéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben. A kompetencia alapú óvodai programcsomag markánsan differenciáláson alapul, ezért az óvodapedagógus sokrétű tevékenységet, gazdag élménynyújtást biztosít, hogy a gyermek megmutassa, kipróbálja képességeit a nap bizonyos idejében, amikor is kiderülhet, hogy mire képes.
- Minden esetben felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy tehetségígéretes gyermekeiket milyen óvodán kívüli tehetséggondozó intézménybe célszerű az óvodai nevelési időn túl is fejleszteni. Nem indokolt azonban az erőltetett, gyorsító fejlesztés, „sűrítés”, azaz a gyermek elkülönítése valamely tehetséggondozó intézményben és az állandó versenyhelyzet teremtése sem.

A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segíti. Jól működő komplex tehetségfejlesztő programok az alábbi területeken:

- Mozgás
- Ovi-foci
- Ritmikus mozgás, tánc / Ropjunk együtt tánccsoport/
- Zeneovi
- Erdei tábor
- Vizuális nevelés
- Anyanyelvi nevelés
- Gondolkodás fejlesztése

- Környezetvédelem
- Drámajáték

7. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel.

Olyan intézményi működést alakítunk ki, amely a partnerek (érintettek) igényeinek kielégítésére összpontosít.

Jellemzője, hogy képes gyorsan reagálni a változó partneri igényekre.

Ennek érdekében azonosítja partnereit, rendszeresen méri, megismeri igényeit, elvárásait, elégedettségüket.

Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

Közvetlen partnernek tekintjük

a, A nevelési folyamat elsődleges szereplőit:

- A gyerekeket
- A pedagógusokat /óvodapedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus/
- A pedagógiai munkát segítő munkatársakat /dajkák, adminisztrátor, fűtő/

b, A nevelési folyamat közvetlen megrendelőit:

- A szülőket (SZMK)
- A fenntartót

7.1. Belső kapcsolatok- a család és az óvoda

Célunk: Olyan bizalmi kapcsolat kiépítése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos.

Feladataink:

- Nevelő partneri viszony kiépítése a hatékony együttnevelés a család és óvoda jó kapcsolatának érdekében.
- A törvényi előírásoknak megfelelően a szülő rendszeres tájékoztatása a gyermek fejlődéséről.
- A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősség tudatosítása. A pedagógiai programunk céljainak, feladatainak ismertetése, és elfogadtatása a szülővel.
- Óvodánk szokásainak hagyományainak megismertetése a házi rendben, a napi rendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.
- Nyílt rendezvények szervezése, amelyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére.
- A szülői elégedettség állandó figyelemmel kísérése, az igények beépítése a nevelési folyamatokba.

A szülővel való kapcsolattartás tíz parancsolata

1. A 3T elve (türelem – tolerancia - titoktartás)
2. Ismerjük el a szülők elsődleges szerepét

3. Ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat
4. A család erősségeire építünk
5. Juttassuk kifejezésre az elismerésünket
6. Legyünk tekintettel az óvodai norma- és szokásrendszerébe illeszkedő szülői igényekre
7. Tegyük érdekessé a szülői értekezleteket
8. Időben adjunk reális, de tapintatos információkat
9. Segítsük a szülőt a nevelési problémáinak megoldásában, ha azt a szülő igényli
10. Tételezzük a legjobbat a szülőről, erősítsük meg szülői szerepében

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. A kölcsönös bizalomra épülő szülő-óvodapedagógus kapcsolat nem egyszerű és nem könnyen kialakítható – meg kell dolgozni érte. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik az intervenciók gyakorlatát, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait, amelyek a HH és HHH gyermekek esetében kiemelt jelentősége van.

Kapcsolattartási formáink:

➤ **Óvodai jelentkezés**

Az első személyes találkozás. A beiratkozás az első olyan időpont, amikor a szülővel és a gyermekkel találkozunk, ezért nagyon fontos az, hogy az intézményi környezettel, és a személyiségünkkel már ekkor elnyerjük a bizalmukat.

➤ **Családlátogatás**

Óvodapedagógusaink a gyermek óvodába lépése előtt, mindenkit meglátogatnak /szülői írásbeli beleegyezést követően, a szülővel előre egyeztetett időpontban/. Ennek során megismerik a gyermek közvetlen környezetét, tájékozódnak a család nevelési elveiről, szokásairól, megtapasztalják, hogy milyen helyet foglal el a gyermek a családban.

Az óvodai évek során az esetlegesen felmerülő problémák kapcsán, egyéni elbírálás után újbóli látogatást tehet a szülői háznál / szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel együtt /.

➤ **Befogadás**

Az anyától való első elszakadás, az intézményes nevelés keretei, gyermeket és szülőt egyaránt komoly megpróbáltatásnak teszi ki. A fokozatos beszoktatásra azért van szükség, mert minden esetben új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik a gyermek. Ez a kezdeti időszak a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, mivel a biztonságot nyújtó nyugodt, szeretetteljes, családi légkör minden további fejlődés alapja.

A család legfontosabb információforrása az óvodáról a gyermeke hangulata, élményei, tapasztalatai. Ezeken az élményeken keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, az óvodapedagógusról, az óvodáról.

➤ **Nyílt nap - játékos délelőtt**

Ezek az alkalmak a szülőknek lehetőséget biztosítanak az óvoda mindennapi életébe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel. Képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, játékaról. Nyílt napot – játékos délelőttöt két alkalommal tartunk a nevelési év során, az egyiket október-november táján, a másikat március-április hónapban. Az időpontok kijelölése a szülőkkel való megbeszélés alapján, az éves munkaterv részét képezi. A nagycsoport tavaszi nyílt napjára a leendő elsős tanító néniket is meghívjuk.

➤ **Fogadóórák**

Évente 2 alkalommal szülői fogadóórára hívjuk a szülőket. A beszélgetés során beszámolunk a gyermekek mérési eredményeiről, képességeiről, készségeiről. Indokolt esetben – a szülők vagy pedagógusok igényei szerint, előre egyeztetett időpontban – rendkívüli fogadóórákat tartunk. Ezek a beszélgetések a teljes körű, kölcsönös bizalom elvén alapulnak, mivel csak így tudjuk gyermekeink megfelelő fejlesztését elérni.

➤ **Szülői értekezlet**

Itt az óvodát, a csoportot, a gyermeket és a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. Ezt szem előtt tartva az összevont szülői értekezleteken az aktuális gondok megbeszélése után pszichológus, logopédus, gyermekorvos számára is lehetőséget biztosítunk, szakirányú előadások megtartásához.

Szülői értekezletet a tanév során négy alkalommal tartunk.

- Az első az óvodába érkezés előtt, júniusban /befogadás, szülők és az óvoda igényeinek felmérése, közlése/.
- A másodikat szeptember közepén, ahol is az éves munkatervben meghatározottak szerint, csoportonként más és más témakör feldolgozása történik. / beszoktatás, iskolaérettség... /.
- A félévkor, januárban esedékes szülői értekezlet témája az eltelt idő értékelése, lehetőség szerint előadók meghívása, további tervek ismertetése.
- A legutolsó, a májusban tartandó értekezleten a nevelési év értékelése történik. A nagycsoportba a leendő elsős tanító néniket is meghívjuk.

➤ **Közös programok, ünnepek**

Ezek lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének megismerésére, nevelési elveik közelítésére. A közös programokon nem csak az ünnepeket értjük, hanem különféle sport, kulturális és szabadidős tevékenységeket is. A közös programok ismertetése a mellékletben található.

➤ **Napi kapcsolattartás**

Ahhoz, hogy a szülő és a pedagógus is tájékozott legyen a gyermek testi-, lelki-, erkölcsi-, értelmi fejlődését befolyásoló eseményekről, napi kapcsolattartás szükséges. A napi információcserének a nevelő munka megzavarása nélkül kell történnie.

➤ **SZMK tagjaival megbeszélések**

Az SZMK tagjaival általában évente 2 alkalommal illetve szükség szerint, valamint az intézmény alapidokumentumait érintő változások esetén kerül sor.

➤ **Információs tábla-faliújság**

Óvodával kapcsolatos, a gyermekeket érintő információk, tájékoztatók kerülnek rá kihelyezésre.

➤ **Óvodai honlap**

Az óvoda dokumentumairól, programjairól, az óvodai életről tájékozódhatnak a szülők.

➤ **Zárt közösségi csoportok** /facebook-messenger/

A kapcsolattartási formák megválasztásában is alkalmazkodunk a szülők igényeihez, kéréseihez.

Az óvodai nevelés elsősorban a családi neveléssel szorosan együttműködve vállalkozik a gyermekek nevelésére, de előfordul, hogy az óvodának át kell vállalnia a család által meg nem oldott feladatokat is, a gyermekek érdekében (HH, HHH). A szülőkkel együtt vagy néha ellenükre is örködnünk kell a gyermeki jogok érvényesítése felett. Ilyen esetben az óvoda jelenti a gyermek számára a biztonságot, a rendszerességet, a családi fészek melegét.

Kapcsolattartás várható eredményei

- A családok elégedettek az óvoda működésével.
- Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap, gyermeke fejlődéséről.
- A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein.
- A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, akiktől segítséget kapnak.
- Azonosulnak az óvoda értékrendjével.

7.2. Külső kapcsolatok

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

➤ **Mini bölcsődével**

➤ **Általános Iskolával:**

- Az óvoda-iskola átmenettel kapcsolatos tapasztalatok cseréje, gondok, problémák kölcsönös megbeszélése. pl. DIFER mérések, a HHH-s gyermekek fejlődéséről, fejlesztéséről.
- Az alsó tagozatosok tantervének és az óvoda éves tervének ismertetése / a tervek kicserélése /.
- A nevelőtestületi értekezletekre egymás meghívása.
- Továbbképzéseken, nevelési témájú értekezleteken közös részvétel.
- Nyílt napokra, szülői értekezletekre az alsó tagozatos nevelők meghívása.
- A mindenkori nagycsoportos gyermekekkel iskolalátogatás május hónapban.
- Szeptemberben az első osztályosok iskolába történő beilleszkedésének megtekintése.
- Az iskolaérettséggel- beiskolázással kapcsolatos megbeszélés /az iskolai beiratkozásról értesítés, óvodai szakvélemény megküldés/.

➤ **Közművelődési intézményekkel:**

Művelődési- és Sportház

- Az intézmény által gyermekeink számára szervezett bábszínházi előadások megtekintése.
- Kiállításokon való részvétel és azok megtekintése.
- OVI mozi szervezése, Ovi Olimpia gyakorlása.
- Községi rendezvényeken fellépés.

Községi Könyvtár

- A nagycsoportosok könyvtár látogatása.
- Rendhagyó irodalmi foglalkozás a könyvtárban /zenehallgatás, könyvnezegetés/.

Színház, mozi, múzeumok

Az intézmények rendezvényeinek, műsorainak látogatása, alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz.

➤ **Pedagógiai Szakszolgálatokkal:**

Az óvodai élet alatt, a gyermekek fejlődése során, olyan előre nem látható problémák jelentkezhetnek, melyek szükségessé teszik a szakértők véleményezését, tapasztalataik, tanácsaik átadását, munkánk segítségét, szükség esetén hatékonyságának a javítását. **A segítő szakemberek közvetlen kapcsolatot alakítanak ki a csoportban dolgozó óvónővel, a gyermekek minél sokoldalúbb támogatása érdekében.**

➤ **Szolnoki Pedagógiai Oktatási Központtal**

➤ **Családsegítő- és Gyermejjóléti Szolgálattal**

Az intézmény feladat- és hatásköréből kifolyólag a rászorulóknak igényei alapján segíti a családot, nevelési gondjaik, életvitelből adódó problémák jelentkezése esetén, a gyermekek jogait, fejlődését szem előtt tartva pszichológiai, nevelési, egészségügyi és mentális tájékoztatást ad.

A családnak nyújtott segítségadás mellett mi is igénybe vesszük tanácsaikat, útmutatásaikat a fent említett ügyekben, kölcsönösen tájékoztatjuk egymást.

A kapcsolattartás formái: jelzőrendszer, esetjelző lap, megbeszélések, tájékoztatás, konferenciák, közös családlátogatások, beszámolók, jelentések.

Szociális segítő: A 1997. évi XXXI tv.40/A.§ alapján a Ceglédi Kistérségi Szociális Szolgáltató és Gyermejköltségi Központ óvodai és iskolai szociális segítő munkát végez az intézményekben. Tanácsadás, családon belüli problémák, gyermeknevelési kérdések, információnyújtás, közvetítés a különböző konfliktusok megbeszélésében.

➤ **Egészségügyi intézményekkel**

Gyermekorvos

- A gyermekorvos a fenntartó önkormányzattal kötött szerződés, az iskola egészségügyi ellátás keretében évi egy alkalommal belgyógyászati szűrést végez.

Fogorvos

- Évente egy alkalommal fogászati szűrést végez.

Védőnő

- Havonta egy vagy több alkalommal, igény szerint, a gyermekekkel és az intézmény egészségével kapcsolatos tisztasági ellenőrzést tart.
- Szűrővizsgálatai alkalmával a hatáskörébe tartozó vizsgálatokat elvégzi, /vérnyomás, súly, magasságmérés, látás- és hallásvizsgálat/.
- Az egészség megóvása, megőrzése érdekében sok hasznos tanáccsal látja el az óvodában dolgozókat és a szülőket egyaránt.

Háziorvos

Az intézmény dolgozóinak munka alkalmassági, **foglalkozás egészségügyi** vizsgálatát végzi.

➤ **A fenntartóval**

Az intézmény fenntartója a község Önkormányzata. Az óvoda szakmailag önálló, ezért a fenntartó az óvodában folyó pedagógiai munkát a közoktatási szakértői vélemény birtokában értékelheti. Az intézmény vezetője beszámolási kötelezettséggel rendelkezik a fenntartó felé. E kötelezettségének az Önkormányzat éves munkatervében meghatározott időpontban tesz eleget. A saját bevételi források lehetőségei korlátozottak, de a fenntartó igyekszik minden segítséget megadni ezek felkutatására, kiaknázására. /pl. a pályázatoknál/

➤ **A külhoni magyar óvodákkal**

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn. Testvér településünk, Pobeda, Vajdasági óvodával.

➤ **Civil szervezetekkel**

Dánszentmiklós községben több civil szervezet működik, amelyekkel kapcsolatban állunk a sokrétű, minél hatékonyabb nevelőmunka biztosítása, valamint a rendezvényeink és szabadidős tevékenységeink magas színvonalú megszervezésének érdekében. Ilyen civil szervezetek: Dánszentmiklósért Egyesület, Aktív szülők Alapítvány, Polgárörtség.

➤ **Huncutka Alapítvánnyal**

Az óvoda mellett működő alapítvány. Kiemelt fontosságú szerepet tölt be az óvodai élet szabadidős tevékenységében, pályázati lehetőségek tekintetében, illetve a gyermekek minél kulturáltabb, esztétikusabb óvodai környezetének kialakításában. Az esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés megteremtésének szemlélete jellemzi működését, munkáját, amely mindig további célokat tűz maga elé.

➤ **Egyházakkal**

A szülői igényeknek megfelelően segítjük a különböző egyházaknak a hitoktatásra jelentkező megszervezését. A gyermekek számára úgy biztosítjuk a hitoktatáshoz szükséges helyet és időkeretet, hogy az ne zavarja az óvodai nevelést.

8. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Az intézmény az alapfeladat ellátása mellett különféle szolgáltatásokat is szervez.

A nevelési idő alatt biztosított szolgáltatások:

- Logopédiai fejlesztés /hangképzés, beszédképzés, javítása, az arra rászoruló nagycsoportosok, súlyos esetben középső csoportosok számára, dyslexia szűrés, terápia óraadó tanárral/ heti 2x.
- Fejlesztő foglalkozások /egyéni, kis csoportokban fejlesztőpedagógussal/
- Óvodapszichológiai ellátás
- Gyógypedagógiai ellátás
- Hit - és vallásoktatás heti 1x (szülői igény esetén)
- Só szoba használata
- Levendula szoba használat
- Tehetségműhelyek (zene ovi, gyermektánc, labdajátékok-mozgás)

Óvodánk nyújtotta nevelési időn túli szolgáltatások:

Napjainkban az óvodák egy része a szülők igényének kielégítése érdekében különböző, az óvoda megszokott programján kívüli foglalkozásokat szervez. Ezek között szerepel az idegen nyelv tanulása, az úszás, a torna, esetleg a néptánc és a számítógéppel történő ismerkedés. A külön foglalkozások egy része – különösen, ha ezek a szülői elvárásokat testesítik meg és nem a gyerek saját igényéből fakadnak -, inkább megterhelik, mintsem fejlesztenék az óvodást.

Ebben a tekintetben a 2010.szeptember 1-től életbelépő módosított Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja felhívja arra a figyelmet, hogy „Az óvoda nevelési programjában nem tervezhető olyan feladat: amely az óvoda nyitvatartási idejében tanfolyamként, játékosnak nevezett foglalkozásként (pl.: gimnasztika-, vagy nyelvi-, stb. foglalkozás) van feltüntetve, illetve amelyet nem a köznevelési törvényben meghatározott végzettségű, szakképzetttségű óvodapedagógus irányít”

Természetesen bármelyik foglalkozás (a sportjellegű, esetleg a játékos idegen nyelv) betöltheti funkcióját, ha a gyerek önként és örömmel vesz benne részt, és elég ideje marad a játékra, a családdal való együttlétre is. Az óvodai napirendbe történő beillesztésüknél (pl. úszás, angol) nagyon körültekintően azt kell mérlegelni, hogy mennyiben segíti a nevelési programunk célkitűzéseinek megvalósítását, fejlesztő hatásuk mennyi nyereséggel jár a gyermek számára. Az ilyen típusú tevékenységek azonban nem lehetnek kötelezőek sem a gyerek, sem a szülő számára. Közösén kell megtalálnunk azokat az anyagi lehetőségeket, forrásokat, amik mégis lehetőséget teremtenek egy-egy ilyen program beiktatására. Amennyiben pályázati forrást tudunk biztosítani és a személyi feltételeink is adottak a gyermekek megterhelése nélkül beiktatjuk programunkba.

9. Gyermekvédelmi program, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Célunk: Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése. A gyermekvédelem célja, hogy megelőzze, elhárítsa vagy enyhítse azokat a gyermekeket érő káros hatásokat, amelyek az egészséges személyiségfejlődést megzavarják vagy meggátolják, másrészt segítse azoknak a pozitív hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak a gyermek társadalmilag is értékes képességeinek kibontakoztatásához és kifejlesztéséhez. A gyermekvédelmi célok megfelelnek a nevelési program alapvető céljának, de a következőkkel egészül ki:

- Az esélyegyenlőség biztosítása a gyermeknek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével.
- A gyermeki jogok érvényre juttatása a gyermekvédelmi törvény szellemében.
- A szociálisan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felkutatása, preventív gyermekvédelem.
- A problémák feltárását, kezelését, a megoldásokra törekvést kiemelten kell kezelni.
- A szociális jellegű gondoskodást e területen kell legnagyobb mértékben figyelembe venni.

- A rászoruló családok megsegítése, hogy eleget tudjanak tenni az alapvető szülői kötelezettségeknek.
- Szükség esetén kapcsolatfelvétel kezdeményezése a szakszolgálattal.

Óvodánkban egy gyermekvédelmi felelős irányítja a gyermekvédelmi tevékenységet.

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- Az intézményben folyó gyermekvédelmi tevékenység koordinálása.
- Dokumentáció vezetése.
- Az óvodapedagógusok jelzése alapján táblázat készítése, melyben feltünteti a hátrányos helyzet, veszélyeztetettség okait.
- Nyilvántartást vezet, mely tartalmazza a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek nevét, születési idejét, lakcímét és az intézkedésre tett javaslatot.
- A felmerülő gyermekvédelmi esetekről azonnal tájékoztatja a vezetőt, ill. a helyettesét, kéri intézkedésüket.
- A hátrányos szociális helyzetben lévő családok segítésének lehetőségeiről való tájékoztatás. (igényelhető segélyek)
- Gyermekvédelmi értekezleteken való aktív részvétel.
- Közérdekű információkról a szülők tájékoztatása szóban, faliújságon.
- Gyermekvédelmi Szolgálattal való kapcsolattartás.
- Minden tanév elején tájékoztatja a szülőket saját tevékenységéről, feladatairól és arról, hogy milyen problémával mikor, hol kereshetik fel (szülői értekeztet, fogadóóra).
- Fogadóórán meghallgatással, pedagógiai- családpedagógiai eszközökkel, tanácsadással segíti a szülőket, pedagógus kollégákat a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémák megoldásában.
- Rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változásokat és ezekre felhívja kollégái figyelmét is.
- Gyermekvédelmi munkáját önképzéssel, a szakirodalom tanulmányozásával, valamint lehetőség szerint továbbképzéssel folyamatosan fejleszti.

A vezető feladata:

- A hátrányok leküzdéséért folyamatos kapcsolattartás a Családsegítő és a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Gyámhivatallal, orvossal, védőnővel és a szakszolgálatokkal.
- A gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása, gyermekvédelmi felelős megbízása, feladatok, kompetenciák kijelölése nevelőtestületi szinten.
- A megfelelő intézkedések megtétele.
- A hátrányos szociális helyzetben lévő családok segítésének lehetőségeiről való tájékoztatás (igényelhető segélyek).
- Veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása.
- Étkezési kedvezmények meghatározása a törvény és az önkormányzati rendeleteknek megfelelően, ezek dokumentálása.

- Óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása.
- Feladatai ellátása során szervezi, irányítja a gyermekvédelmi tevékenységet és személyes részvételével elősegíti a gyermeki jogok érvényesülését.
- A családdal és a pedagógusokkal együttműködve kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat, védi őket a testi, lelki, erkölcsi károsodásoktól illetve ellensúlyozza a veszélyeztető hatásokat.
- Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvónőivel.

Óvodapedagógus feladata

- Mint a jelzőrendszer első lépcsőfoka, kiemelten figyel a gyermekek és a szülők jelzéseinek fogadására.
- A gyermek családi hátterének megismerése, szükség szerint környezettanulmány készítése.
- Hátrányos, veszélyeztetett helyzetet jelzi a gyermekvédelmi felelősnek.
- A hátrányos helyzetben lévő gyermekeket differenciáltan fejleszti (felzárkóztatás, tehetséggondozás)
- Felméri minden év szeptemberében a családokat, a gyermekek veszélyeztetettségének, hátrányának mibenlétét.
- Elősegíti a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tesz.
- Részt vesz az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolja.
- Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.
- Figyelembe veszi a gyermek szociokulturális helyzetét.
- A különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel egyénileg foglalkozik.
- Megőrzi a hivatali titkot.
- A gyermek érdekében együttműködik munkatársaival és más intézményekkel.
- Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermekek testi - lelki állapotát:
  - ha
  - fejlődési, beilleszkedési, magatartásbeli zavart észlel,
  - kiemelt figyelmet, sajátos törődést igényel (HH, HHH, SNI),
  - egészségügyi problémákat tapasztal,
  - nemzetiséghez tartozik,
  - szülők egymás közötti kapcsolata rossz,
  - szülő – gyermek kapcsolata nem megfelelő,
  - különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége).
  - gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúját észleli, pl. gyermekbántalmazás.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Gyermekvédelmi feladataink a felelősön kívül az egész nevelőtestületet érintik.

- Családlátogatás, a családi háttér megismerése
- A hátrányos helyzetben lévő gyermekek differenciált fejlesztése, felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- Minden gyermek számára biztosítjuk pedagógiai tevékenység keretében a fejlődéshez szükséges feltételeket, melyek segítik a fennálló hátrányok leküzdését. (pl. gyermeki jogok védelme, érdekképviselet)
- A jegyzői védelemben részesülő gyermek azonnali felvétele óvodánkba, és az ezzel kapcsolatos tennivalók ellátása, (együttműködés a családdal és a szakszolgálatokkal, visszajelzések elkészítése stb.)
- Az óvodai nevelés folyamatában a prevenció megvalósítása. A preventív gyermekvédelem lényege, hogy megelőzze, elhárítsa, enyhítse azokat az ártalmas környezeti tényezőket, amelyek gátolják a gyerekek egészséges, testi, lelki, szellemi fejlődését.
- Évente felmérést készítünk a gyermekek családi helyzetéről, melynek szempontjai:
  - ◆ Óvodások száma
  - ◆ Ebből a veszélyeztetettek száma
  - ◆ Hátrányos helyzetűek száma- ebből szociálisan hátrányos helyzetűek
  - ◆ Halmozottan hátrányos helyzetűek száma
  - ◆ Három vagy több gyermekes családban élők száma
  - ◆ Csonka családban élők száma.

Gyermekeink veszélyeztettségének fő okai lehetnek:

- Rossz lakásviszonyok
- Munkanélküliségre visszavezethető anyagi okok
- Megromló családi kapcsolatok
- Családon belüli erőszak
- Elhanyagoló gondozás, nevelés
- Szülői felügyelet hiánya
- Éhezés, nem megfelelő táplálkozás

Gyermekeink hátrányos helyzetének fő okai lehetnek:

- Nagycsalád
- Egyszülős család
- Alacsony jövedelem
- Sajátos nevelési igény (érzékszervi, értelmi fogyatékos, beszédserült, ételallergiás, autista, mozgássérült, tartósan beteg)

A szociálisan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél az egyéni képességfejlesztésre fektetünk fokozott hangsúlyt, hogy az indulási

hátrányaik csökkenjenek. Amíg óvodánkba járnak, állandó segítségnyújtást kell biztosítanunk, és külön fejlesztő programot készíteni számukra, figyelembe véve fejlettségüket és fejlődésük ütemét. Minden óvodapedagógus valamint a logopédus feladata, hogy segítséget nyújtson a hátrányok leküzdésében és kiemelten kezelje a felzárkóztatás lehetőségét.

Gyermekvédelmi munkánkban az alábbi módszereket alkalmazzák óvodapedagógusaink:

- ☒ Családlátogatások
- ☒ Beszélgetések
- ☒ Interjúk
- ☒ Megfigyelések
- ☒ Kapcsolattartás a gyermekvédelmi hatóságokkal és kérésükre felvilágosítás adása, ügyelve arra, hogy a személyiségi jogok ne sérüljenek.

10. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére - iskolai alkalmasság

A köznevelésről szóló törvény 8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.

A köznevelésről szóló törvény 45. § módosított (2) bekezdése szerint a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére a felmentést engedélyező szerv döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évének január 15-éig nyújthatja be a felmentést engedélyező szervhez.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdésére. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

A testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Iskolára való alkalmasság megállapításánál segítségünkre van:

- Pest Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Cegléd
- 2. sz. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság – Cegléd.
- Óvoda orvosa.
- Logopédus - gyógypedagógus
- Fejlesztő pedagógus

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Intézmény OM - azonosítója: 032799	Intézményvezető: .....
---	----------------------------------

	neve
Legitimációs eljárás	
3-3/2016. (2016.09.30.) határozatszámom elfogadta: ..... <i>nevelőtestület nevében</i> ..... <i>alkalmazotti közösség nevében</i>	Véleménynyilvánítók: ..... <i>szülők közössége nevében</i>
2-1/2016. (2016.09.30.) határozatszámom jóváhagyta: ..... <i>intézményvezető aláírás</i>	Egyetértését kinyilvánító: ..... <i>fenntartó nevében</i>
Ph	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.mosolygoalmaovoda.hu	Érvényes: A kihirdetés napjától 2016.10.01. visszavonásig
Verziószám: /2016.	Készült: eredeti példány-másolati példány

A Mosolygó Alma Óvoda és Egységes óvoda - bölcsőde Pedagógiai Programjának érvényességi ideje: 2016. október 01.-től visszavonásig.

1. Véleményezte

A felsorolt tevékenységek az óvodai nevelési év elejétől kezdődően időrendi sorrendben követik egymást:

- **Szeptember 1. - Iskolai tanévnyitó**
Az ünnepségen az elballagott nagycsoportosok énekes, táncos műsort adnak.
- **Szeptember 23. - Takarítási Világnap**
Az óvoda udvarán kertrendezés, a csoportszobákban teremrendezés.
- **Október 4. - Állatok Napja**
Séta, kirándulás az erdőben, a mezőn és a halastó partján.
- **Október eleje - Mosolygó Alma - hét**
Az óvodában egy egész hetet átölelő programsorozat zajlik.
- **November közepe - Nyílt napok**
Játékos délelőttök.
- **December eleje - Adventi délután a szülőkkel**
Közös tevékenységek a családokkal.
- **December 6. – Télapó - zárt**
A gyerekek énekekkel, versekkel kedveskednek a Télapónak.
- **December 20.-a körül: - Karácsonyi ünnepély - zárt**
Az óvoda gyermekei kis műsorral hangolódnak az ünnepre.
- **Február közepe: - Farsangi bál – minden évben eldöntendő**
Télbúcsúztató vigasság.
- **Március 15. - Nemzeti Ünnepe**
A gyermekek zászlókat és csákokat készítenek. Este a középső- és nagycsoportosok részt vesznek a községi fáklyás felvonuláson.
- **Tavaszi zöld jeles napok:**
  - Március 22. - A Víz Világnapja
  - Április eleje - Húsvét
  - Április 22. - A Föld Napja
  - Május 10. - Madarak és Fák Napja
- **Május elejétől - heti 1 alkalommal OVI nyitogató a leendő ovisoknak**

- **Anyák napja - nyitott**
A gyermekek kis műsorral készülnek az édesanyák köszöntésére. A verses-énekes előadások csoportonként a délelőtti órákban zajlanak.
- **Május közepe - Játékos délután az óvoda udvarán**
A község apraja - nagyja részt vesz rajta. Sportvetélkedők, ügyességi játékok, légvár stb. Ezt a programot évváró helyett szervezzük.
- **Május utolsó hete - Kirándulások csoportonként**
Kirándulások szervezése.
- **Május vége, június eleje - Nagycsoportosok ballagása**
Az iskolába menő nagycsoportosok elbúcsúznak az óvodától.

A fent említett tevékenységek lehetőségek, megtervezésük, megszervezésük az éves munkaterv megtárgyalása során kerülnek pontosításra.

2.számú melléklet

HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
--	---	---	---

1.	1. Csoportszoba		
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülőkével.
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.
5.	fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	
6.	szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló egyötödének lefedésére alkalmas méretben	
7.	játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	
8.	könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	
9.	élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
11.	edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
12.	szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
13.	2. Tornaszoba		

14.	tornapad	2	
15.	tornaszőnyeg	1	
16.	bordásfal	2	
17.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	
18.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	Ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint.
19.	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
20.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		A pedagógiai programban foglaltak szerint.
21.	tükör (az asztal szélességében)	1	
22.	Asztal	1	
23.	Szék	2	Egy gyermek, egy felnőtt.
24.	Szőnyeg	1	
25.	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	
26.	4. óvodapszichológusi szoba	Gyermeklétszám szerint	
27.	Asztal	1	
28.	Szék	4	
29.	Szőnyeg	1	
30.	Könyvek, iratok tárolására is	1	

	alkalmas polc		
31.	5. Játszóudvar		
32.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
33.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
34.	Babaház	gyermekcsoportonként 1	
35.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	
36.	Takaróháló	homokozónként 1	A homokozó használaton kívüli lefedéséhez.
37.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint	
38.	6. Intézményvezetői iroda		
39.	íróasztal és szék	1-1	
40.	tárgyalóasztal, székekkel	1	
41.	Telefon	1	
42.	Fax	1	
43.	Könyvszekrény	1	
44.	Íratszekrény	1	
45.	Elektronikus adathordozó szekrény	1	
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	
47.	számítógépasztal és szék	1-1	

48.	7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda		
49.	(a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
50.	íróasztal és szék	1-1	
51.	Íratszekrény	1	
52.	Telefon	1	Közös vonallal is működtethető.
53.	számítógépasztal és szék	1-1	
54.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	
55.	8. Nevelőtestületi szoba		
56.	fiókos asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám szerint 1	
57.	Szék	pedagóguslétszám szerint 1	
58.	könyvtári dokumentum	500	Az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez.
59.	Könyvszekrény	2	Legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen.
60.	Fénymásoló	1	
61.	Tükör	1	
62.	9. Többcélú helyiség		
63.	tárgyalóasztal székekkel	1	
64.	10. Orvosi szoba, elkülönítővel	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	Amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított. Gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva.

65.	11. Gyermeköltöző		
66.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
67.	Öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	
68.	12. Gyermekmosdó, WC helyiség		
69.	Törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	
70.	Falitükör	mosdókagylónként 1	
71.	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

	A	B	C
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó
3.	Fésűtartó	csopontonként 1	
4.	Törülköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	
5.	Abrosz	asztalonként 3	
6.	Takaró	gyermeklétszám szerint 1	
7.	ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

	A	B	C
1.	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2.	különféle játékformák	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön

	(mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	ának megfelelő mennyiségben	
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön
4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint
5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint
8.	a természeti-	gyermekcsoportonként	az óvoda pedagógiai programja szerint

	emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	a gyermeklétszám figyelembevételével	
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
10.	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11.	Televízió	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
12.	magnetofon/CD lejátszó/hangfalak	három csoportonként 1	
13.	diavetítő vagy projektor	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
14.	Vetítövászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint
18.	projektor vagy írásvetítő	1	

